

DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA

MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto - Izhaja vsak četrtek - Posamezna številka 15 din - LETNA NAROČNINA 600 din, polletna 300 din, četrletna 150 din; plačljiva je vnaprej - Za inozemstvo 1200 din oziroma 4 ameriške dolarje - TEKOČI RACUN pri Mestni hranilnici - Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 44 (554)

Leto XI.

NOVO MESTO, 3. NOVEMBRA 1960

UREJUFJ uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik - NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz Dilačeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TIŠKA Casopisne podjetje "Delo" v Ljubljani

ZA OBCINSKI PRAZNIK SE JE ZAČEL PRVI PEDAGOŠKI TEDEN NOVOMEŠKEGA OKRAJA

Sleherni državljan: oblikovalec in soustvarjalec svojega življenja

Z nevsakdanjo slovesnostjo smo letos počastili v Novem mestu začetek občinskega praznika - 29. oktober, spomin na ustanovitev Prve novomeške partizanske čete na Fraji: združen je bil z dnevom prosvetnih delavcev novomeškega okraja in s prvim pedagoškim tednom, posvečenim vzgoji in izobraževanju. Zato se je zborovanja na Glavnem trgu udeležilo razen množice domačinov tudi veliko število prosvetnih delavcev iz vseh občin v okraju. Na svečanem zborovanju je govoril podpredsednik Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS dr. Jože Vilfan, med gosti pa so bili še sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga, predsednik Sveta za šolstvo LRS Vlado Majhen ter številni predstavniki političnega in gospodarskega življenja okraja in občine Novo mesto.

Slavnostni govornik Ljudski poslanec dr. Jože Vilfan, ki ga je množica poslušalcev toplo pozdravila v svoji sredi, je najprej čestital občanom novomeške občine za njihov praznik in med drugim dejal, da je odmev prvega strela iz let NOB še vedno živ. Sami smo rešili vprašanje našega narodnega obstoja s tem, da smo vzeli osvoboditev sami v roke, da so se tega lotile slovenske delovne množice pod vodstvom KPJ, ki je povezala našo borbo z borbo vseh jugoslovanskih narodov.

Prav zato je ves smisel našega dela pri razvijanju družbene ureditve samo nadaljevanje začete borbe: vsak državljan naj bo oblikovalec svojega življenja. Vsi naši napori so prav zato usmerjeni v to, da bi družba stalno postajala iz sebe samostojne oblikovalce družbenega življenja, kakršni so bili tisti, ki so izbojevali narodnoosvobodilni boj. Smisel naših naporov je v tem, da se borimo za novega človeka, ki bo lahko na slehernem delovnem mestu ustvarjalec, ki vedno znova rešuje probleme, ki jih poraja življenje.

V zvestobi naši revoluciji, je nadaljeval med drugim dr. Vilfan, je tudi ves mednarodni pomen naše države. Prav zaradi takih stališč, ker smo ostali zvesti naši borbi, to je razvijanju človeških sil, spoštovanju človeka, je naša domovina lahko imela tako veliko vlogo na XV. zasedanju Zdrženih narodov. Naš predsednik tovariš Tito je na tem zasedanju kot predstavnik take Jugoslavije dobil tako veliko spoštovanje in priznanje.

ALI ŠE LAHKO SEJEMO PŠENICO?

Letošnje jesensko deževje je mnogim kmetovalcem preprečilo, da bi jesensko setev opravili v normalnem času, to je v oktobru. Če bo v novembru kaj boljše vreme, se bo marsikateri kmetovalec vprašal, ali še zamujeno setev lahko opravi ali ne?

Kot rečeno, je normalni čas setve pri nas v oktobru. Na Primorskem in na jugu države pa povečini sejejo v novembru. Zato tudi pri nas pšenice še vedno lahko sejemo do srede novembra, ker je pričakovati, da bo še vedno zemlja in ozračje dovolj toplo, da bo pšenica lahko vzkliła. Pšenica se namreč razraste še spomladi in ni nujno, da se že v jeseni. Ni pa več časa za setev rži, katera se spomladi ne razraste več. Pač pa moramo sedaj gosteje sejati in to pri ročni setvi okrog 240 kg na ha (12 mernikov). Na težkih zemljah dodamo še 10% zraven, to je okrog 260 kg na ha. Pšenica dobro prenese setev v mokro zemljo, ker se spomladi razraste, zato jo lahko sejemo tudi pozneje. To velja za vse vrste pšenice, torej tudi za italijanske. Stara kmečko pravilo o pšenici: »deni ti mene v blato, jaz bom tebe v zlato«, še vedno drži in velja za vse vrste pšenice.

Kmetovalci, ki zaradi mokrote doslej niso mogli posejati pšenice tako kot so nameravali, naj se pogumno lotijo setve pšenice, čim bo to vreme dopuščalo. Do srede novembra še vedno lahko sejemo in upamo, da bomo vsaj v novembru lahko nadoknadili to, kar smo zaradi slabega vremena zamudili v oktobru.

D. T.

kot vsakdanjo svežo nalogo, kot nekaj, kar ni nikoli dokončno rešeno. Hočemo človeka, ki ne bo imel svoje delo samo kot nekaj, kar ni nikoli dokončano, hočemo, da bo naše delo ustvarjalno. Kapitalizem je ponižal človeka na sestavnih del stroja, socializem pa hoče uveljaviti človeka-gospodarja svojega dela.

Zato danes razen šole vzgaja človeka vsako delovno mesto. Danes pri vzgoji ne prenašamo le določeno znanje, temveč oblikujemo človeka, ki bo vedel: čimveč vem, tem laže bom uresničeval svoje naloge. Iz tega spoznanja izvira tudi spremenjeno razmerje med poklicno šolo in drugimi šolami, kot je spremenjeno razmerje pouka do proizvodnega dela.

Dr. Vilfan je ob koncu govora čestital prosvetnim delavcem, da so občinski praznik

povezali s tednom, ki je posvečen vzgoji in izobraževanju. Pozval je prosvetne delavce, naj bodo vedno pripravljeni posredovati svoje znanje mladim, s pravnimi razumevanjem pa naj sprejemajo tudi sami izkušnje, ki si jih nabirajo vzgojitelji na delovnih mestih.

Kmalu po zaključenem zborovanju na trgu so predstavniki javnega življenja in političnih organizacij ter prosvetni delavci položili vence pred spominsko ploščo v veži NOB na Vratih. V vaješki šoli je nato ob navzočnosti številnih prosvetnih delavcev ter drugih gostov predsednik okrajnega sveta za prosveto OLO Novo mesto Janez Lavrič odprl razstavo sodobnih učil ki bo odprta do 5. novembra. Gostje in prosvetni delavci so si z velikim zanimanjem ogledali poučno razstavo. Posebno pozornost vzbujajo na razstavi sodobna učila in predvajanje diafilmov. Demonstracije sodobnega pouka so zanimive za laike kot za poklicne vzgojitelje. Izmed slednjih so vsi pohvalili razstavo, mnogi pa se potožili, kako hudo jim je ko na podeželskih šolah takih učil še nimajo ali pa vsega le zelo malo.

Včeraj so se začela prva strokovna predavanja v okviru pedagoškega tedna, ki bodo trajala vse do 5. novembra.

Spominu padlih in umrlih

S številnimi komemoracijami so v torko dopoldne in popoldne povsod v okraju počastili letošnji dan mrtvih - 1. november. Proslave so bile v Vidmu-Krškem, Brežicah in Senčici, na Senovem in v Beli krajini, v Novem mestu in drugod. Na pokopališču v Novem mestu so peli pevci PD Svoboda Dušan Jereb, igrala je mestna godba, pokojnim borcem za svobodo pa je govoril

tov. Bogo Komelj v imenu obč. odbora ZB. V Orhovičih so popoldne odkrili na pokopališču spominsko obeležje, posvečeno padlim partizanom; tu je bila priditev še v okviru letošnjih slovesnosti, ki jih je organiziral Gorjanski bataljon. Povsod v okraju so bila pokopališča dostojno urejena, množice sorodnikov in znancev pokojnikov pa so obiskale zadnji dom naših dragih.

PEVE RAZPRAVE O PERSPEKTIVNEM PETLETNEM RAZVOJU KMETIJSTVA

Čez pet let: 12.800 ha družbenih zemljišč

V petek je bilo v sejni sobi OZZ v Novem mestu posvetovanje upravnikov kmetijskih zadrug in poslovnih zvez. Sestanku, ki sta ga vodila podpredsednik OZZ Ljudez Pajnič in tajnik OZZ Stane Somrak, so prisostvovali tudi predstavniki predelovalne lesne industrije. Razpravljali so o prvih vidikih nadaljnega, perspektivnega razvoja kmetijstva, ki jih je bilo moč izluščiti iz doseganih razprav v zadrugah in občinah, ter o ustanovitvi Kmetijsko-gozdarske zbornice za novomeški okraj.

Najdlje v pripravah za izdelavo osnutkov perspektivnih petletnih planov razvoja kmetijstva so prišli v videmsko-krški in brežiški občini. V teh dveh občinah so že vidni prvi

obrisi planov, ki pa seveda še niso dokončni, ker še niso bili predmet širše razprave. V videmsko-krški občini se bodo kmetijske površine družbenega sektorja v naslednjih petih letih predvidoma povečale tako, da bodo zajemale od 17-25% vse obdelovalne zemlje v občini. Tako povečanje bo mogoče le tedaj, če bo temeljilo, seveda relativno, na podobnih rezultatih posameznih kmetijskih zadrug. Kmetijska zadruga na levem bregu Vidma-Krškega bo po prvih ugotovitvah in stvarnih ugibanjih v petih letih povečala vrednost proizvodnje v lastnih obratih od sedanjih 10 milijonov din na 45 milijonov din leta 1965 ali za 300 odstotkov. Podoben napredek bodo morale doseči tudi ostale zadruge v videmsko-krški občini.

Tudi v brežiški občini že sestavljajo osnutke planov za posamezne kmetijske zadruge. Prvi obrisi osnutka plana za občino kažejo, da bodo družbenega zemljišča leta 1965 obsegala že 33 odstotkov vseh zemljišč v občini, pri čemer vključujejo tudi na novo pridobljene površine z melioracij Gabrince.

POVEČANJE PROIZVODNJE ZA 350 Odstotkov

Razprava na posvetovanju upravnikov kmetijskih zadrug, ki je bila kajpak le usmerjalna, v pomoč pri izdelavi osnutkov v zadrugah in perspektivnih petletnih planov v občinah, je pokazala, da so velike možnosti za povečanje proizvodnje na družbenih površinah. Neizrabljene rezerve na posestvih in ekonomijah omogočajo povečanje kmetijske proizvodnje za 100 odstotkov, četudi prihodnje leto ne bi bilo nobenih investicijskih naložb in pridobivanja novih površin. Ker pa v naslednjih petih letih predvidevajo večje investicijske naložbe in nadaljnje pridobivanje novih površin, bo po ocenah strokovnjakov in zadrugh aktivistov mogoče povečati kmetijsko

proizvodnjo družbenega sektorja za 350 odstotkov. Ta predvidevanja temeljijo na možnosti, da bi družbeno površine povečale svoje površine od sedanjih 3400 hektarov na 6000 hektarov in zadrugne ekonomije od sedanjih 1650 hektarov na 6800 hektarov leta 1965. Proizvodno sodelovanje med zadrugami in individualnimi proizvajalci, ki je letos zajemalo že 10,5 odstotka vse obdelovalne zemlje v okraju, naj bi leta 1965 vključevalo že 50-60 odstotkov vseh obdelovalnih površin. Sem vključujejo tudi delno organizirano proizvodnjo, ki jo bodo omogočali odloki o agrotehničnem minimumu. S povečanjem strojne obdelave, z redno preskrbo s semeni, večjo uporabo umetnih gnojil in boljše zaščito rastlin bo v petih letih mogoče povečati hektarske donose za 90-100 odstotkov v primeri z letošnjimi rezultati.

ZA ŠTIRI MILIJARDE INVESTICIJ

Povečanje kmetijske proizvodnje na družbenih zemljiščih in v kooperaciji, kakor jo nazivajo dosedanja razprava, bo mogoče le ob ustreznih investicijskih vlaganjih. Menijo, da bi investicije v kmetijstvo v naslednjih petih letih morale znašati okrog štiri milijarde din. Od tega bi v okraju za udeležbo na natečajih zbrali 1,750 milijarde din sredstev občine, okraja, vodne skupnosti in investitorjev, medtem ko bi ostalo morali dobiti iz zveznih in republiških virov. Po prvih predvidevanjih naj bi investicije obsegale: izgradnjo 5000 stolišč za živino, nakup 1000-1500 krav, gradnjo skladšč v vrednosti 150 milijonov din, obnovo sadovnjakov (450 milijonov din), nakup 200 traktorjev itd.

POVRŠNOST JE ŠKODLJIVA

Nekaterim občinam je treba zameriti, ker so razdelile obrabce za izdelavo osnutkov perspektivnih petletnih planov kmetijskih zadrug, ne da bi prej vsaj v grobih obrisih začrtale razvoj kmetijstva v naslednjih petih letih ali vsaj dale ustrežna pojasnila, kakor je to storila videmsko-krška občina. Vodstva kmetijskih zadrug pa je treba opozoriti, da izpolnjevanje obrabcev ne sme biti zgolj igra s številkami. Osnutke delajo zase, ne zaradi papirja, temveč zato, da bi jih, ko bodo postali zakon, uresničili v življenje.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA USTANOVITEV KMETIJSKO-GOZDARSKE ZBORNICE

Na posvetovanju upravnikov kmetijskih zadrug in poslovnih zvez so pripravljali tudi o bodoci organizaciji gozdarske službe, ker bodo gozdarsko-lesne poslovne zveze, kot vemo, ukinjene. Obstaja več različic, kako naj bi v prihodnje uredili gozdarsko službo. Najboljša izmed njih se bo lahko izkristalizirala šele v nadaljnji, še širši razpravi.

Na posvetovanju so izvolili pripravljalni odbor, ki ima nalogo, pripraviti vse potrebno za sklicanje ustanovnega občnega zbora Kmetijsko-gozdarske zbornice za novomeški okraj.

VREME

ZA CAS OD 3. DO 13. NOV. Do 6. novembra še nestalno s pogostimi padavinami, nato pretežno lepo vreme z meglo v nižinah, le okrog 9. novembra nekaj krajevnih padavin. Dr. V. M.

Pozdrav iz Smarjeških Toplic, ki so z letošnjimi povečavami (slika nam kaže prizidek glavne zdraviliške stavbe) precej pridobile in postale še bolj priljubljeno zbirališče vseh, ki cenijo oddih in prijeten počitek v čudoviti okolici in zdravilni termalni vodi

Šola za življenje

Ob sedmih, pol osmih dopoldan, ob enajstih, ko je pouk končan, jih lahko vidiš. Otroke, ki hite s torbicami, z domačimi nalogami v njih, ki bodo že čez uro, dve podpisane s pelicami in dvojkami. Kamorkoli greš, jih vidiš. V Kostanjevici, Novem mestu, Skočjanu... Koliko je šol in koliko otrok in koliko učiteljev, ki jih vsak dan popeljujejo v čudovite skrivnosti črk, poševanke, prirodopisa in zemljepisa. Ustavimo se pri učiteljih. Tistih, ki so še letos v aprilu in maju sami sedeli v šolskih klopeh. Imenujemo jih učitelje-pripravnike. Ti, ki smo jih objaskali, so končali učiteljske v Mariboru, Ljubljani, Celju in Novem mestu. Danes so vsi na Dolenjskem. Kako so se vživeli v delo, kako so si uredili vprašanje stanovanja, kako jih je sprejela vas... Vse to nas je zanimalo.

»Nimam stanovanja...«

Osemletka v Podbočju. Lepa, prostorna stavba. Pred leti je bila z izdatno pomočjo prednastavljena, saj so vaščani ves material in delo prostovoljno prispevali. Manjka učil. Usluge so vedno dražje, vsota denarja, namenjena šoli, pa je dalj časa enaka. Odnos družbenih organizacij do šole se je v zadnjih letih zelo izboljšal. Sedemnajst članov šolskega odbora skrbi za šolo. Več kot trideset ljudi v vasi je v stalnem stiku s šolo.

Med odmorom sem poiskal učiteljsko-pripravniko. Počakal sem jo pred razredom, kjer je učila.

»Jutri še ni treba prinesiti naloge?« jo je še na hodniku vprašal fant iz osmega razreda.

»Do jutri morate narediti,« mu je odgovorila.

»Bom šel v vinograd, ampak bom vseeno naredil,« se je odzval.

»Saj so kar pridni,« mi je povedala.

Nada Fekonja je doma iz Leskovca pri Vidmu-Krškem.

Učiteljske je končala v Celju. Na šoli učil drugi razred, kjer je razredničarka, poučuje pa tudi prirodopis v osmem razredu.

»Sole imam dopoldne in popoldne. Kar precej je. Posebno še, ker nimam stanovanja in se moram iz Leskovca voziti s kolesom. Vsak dan prevozim dvajset kilometrov. Če je lepo vreme, še gre, v takem kot je sedaj, pa je zelo težko. Posebno, če pada dež...« Upam, da bom v kratkem došla sobico tu v vasi.

»In kje ste sedaj na hrani?«

»Doma. Seveda sem največkrat brez kosila, saj se vračam domov šele pozno popoldan.«

»In načrti za naprej?«

»Urediti si moram življenje tukaj. Veseli me gospodinjstvo. Ko bo stekla šolska kuhinja, bom imela kar veliko dela...«

Torej optimizem tudi brez stanovanja in toplega kosila! (Nadaljevanje na 4. strani)

Znanje - največja veljava

Nagli gospodarski razvoj v Jugoslaviji zahteva tudi porast kvalifikacijskega sestava kadrov. Po perspektivnem načrtu se mora ta sestava do leta 1965 povečati v vseh strokah za povprečno 75 odst., najbolj pri višjih, visokih in srednje tehničnih kadrih — za 89 do 92 odstotkov — pri visoko kvalificiranih delavcih za 70,6 odstotkov in pri kvalificiranih za 63,3 odst. V našem okraju je bil gospodarski razvoj relativno hitrejši, ker smo bili, za ostalo področje, upražnjeni kadrov pa smo močno zmanjšali, zato mora biti dotok novih strokovnjakov toliko večji. Ker je skrajni čas, da pričnemo ta upražnjenja reševati načrtno, je o problemu kadrovske politike in izobraževanja razpravljati tudi okrajni zbor proizvajalcev na skupni seji s plenumom okrajnega sindikalnega sveta in člani skupščine okrajnega zavoda za socialno zavarovanje.

Resolucija Zveze ljudske skupščine o izobraževanju je tudi upražnje osvetlila z nove strani. Podjetjem daje široke možnosti za izobraževanje zaposlenih, hkrati pa nakazuje smer, po kateri naj se šolski sistem in izobraževalni sistem v podjetjih zraščata v enoten izobraževalni sistem. Šolsko politiko so do zdaj vodili organi oblasti, zaradi rastočih potreb po strokovnjakih v gospodarstvu pa je nujno, da v šolstvu sodelujejo tudi gospodarske organizacije. Vzoredno s tem bodo morale slednje zanj tudi vedno več prispevati.

O SOLSKIH, INDUSTRIJSKIH IN DRUGIH IZOBRAŽEVALNIH CENTRIH

Novi sistem povezanih strokovnih šol in drugih izobraževalnih oblik bo približno takšen:

1. v večjih okrajnih gospodarskih središčih bodo nastali šolski centri. Tam bodo v skladu s potrebami delovne redne strokovne šole, ki bodo imele hkrati tudi oddelke za odrasle;

2. pri večjih industrijskih podjetjih bodo osnovani izobraževalni centri. Ti bodo upravljal nove delavce v proizvodnji, vzgajali priučene delavce ter strokovno izpopolnjevali in

uvajali v proizvodnjo učence in študente;

3. preostale oblike strokovnega izobraževanja bodo opravljali razni zavodi, delavske univerze, manjša podjetja ter Ljudska mladina, Ljudska tehnika in po potrebi še druge družbene organizacije. Pod točko 3 našteje oblike, ki ne bodo imela posebnosti za manjša podjetja, ki ne bodo imela svojih izobraževalnih centrov. Vse našteje vrste izobraževanja bodo pridobile učence iz vrst mladine, iz odraslih, ki se v proizvodnjo šele vključujejo, in iz vrst tistih, ki v proizvodnji že sodelujejo.

Predlagana je ustanovitev večih šolskih centrov: okrajnega obrtnega centra pri vaškenski šoli v Novem mestu, okrajnega trgovskega centra pri trgovski šoli v Brežicah, gostinskega centra v okviru okrajne gostinske zbornice in okrajnega centra za kmetijstvo pri kmetijski srednji šoli na Grmu. Izobraževalni centri so predvideni v 15 večjih industrijskih podjetjih. Delavske univerze delujejo že v vseh občinah. Doslej so nudile uspešno družbeno politično, ekonomsko in strokovno izobraževanje številnim delovnim ljudem.

To so okvirne smernice, pravzaprav načrti za razvoj izobraževanja. Pomembno vlogo pri tem bodo odigrale kadrovske službe v podjetjih, ki so pri nas še sorazmerno zelo slabe. Izobraževanje moramo uskladi s gospodarskimi načrti. Nobeno naše podjetje ni brez kadrovske težave, kljub temu pa jih nobeno načrtno ne rešuje. Organi delavskega samoupravljanja se bodo morali s temi slabostmi zelo resno spoprijeti in jih hitro odpravljati. Pri kadrovskega razvoja bodo morale majhnim podjetjem pomagati občine, ki bodo razen tega pripravljale temeljite kadrovske analize svojih podjetij.

NAJHITREJŠE IZOBRAŽEVANJE NA DELOVNEM MESTU

Izmed vseh oblik pa je najpomembnejše izobraževanje na delovnem mestu. Investicije so najrentabilnejše, kadar izobražujemo človeka, ki v to-

varni že dela, saj njegovo vrednost poznamo, razen tega pa ima tudi stanovanje in razne druge prednosti. Ljudski odbori morajo uvajati prakso, da ne bodo odobrili nobene rekonstrukcije in nobene investicije, če ni že pred odobritvijo posojila zagotovljeno šolanje zadostnega števila strokovnjakov in ljudi, ki bodo v novem ali prenovljenem obratu proizvodnjo neposredno vodili ali proizvajali.

Odborniki so na seji zelo živahno razpravljali o upravljanju vajencev. Z obrtniškim učnim sistemom ne moremo izobraževati industrijskega delavca, ker je tak sistem predrag in predolgotrajen, če pustimo ob strani vse druge slabosti (o tem poročamo v posebnem sestavku). Vajenski sistem pa je preživel tudi za obrtništvo, zato so na seji zelo resno razpravljali, da bodo učno dobo vajencev skrajšali in pouk izboljšali tudi v obrtništvu. Bodoči gospodarski razvoj bo zahteval mnogo strokovnjakov, ki bodo zaposleni neposredno v proizvodnji. Ti bodo morali biti mnogo ožje specializirani kot do sedaj, saj bodo le tako koelektivni naloge in upravljanje sodobnih tehničnih sredstev ter avtomatizacije v proizvodnji.

M. J.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

»Deli nemških tankovskih in padalskih bataljonov so prispeli v Francijo in se usmerili na Sisson in Mourmelon blizu mesta Reims...« Za generacijo ljudi, ki je prežvela in doživela drugo svetovno vojno, zveni takšno poročilo nekam neprijetno znano. Toda človek bi se potolažil s tem, da je staro dvajset let in da sodi v zgodovino.

V resnici pa je to najnovejši časopisno poročilo o premikih novih »osvajalcev« Francije, ki so prekoračili mejo Posarja, da bi skupaj s francoskimi oficirji organizirali stan in preskrbo nemških vojakov 51. in 53. grenadirskega bataljona ter 25. in 26. padalskega bataljona zahodnonemškega Bundeswehra. Ti štirje bataljoni naj bi v polni sestavi prispeli 3. novembra v vojaška taborišča v Sissonu in Mourmelonu na tridesetdnevo urjenje.

Pred temi deli je prišlo nekaj težke vojaške oklepne opreme, ki so jo prepeljali z železniškimi vagoni skozi območje Metz, še prej pa je podpevil prišla v konvulu skupina zahodnonemških jeepov za zveza, ki se je usmerila na Mourmelon in Sisson. Preden se je kolona razdelila v smeri teh dveh francoskih mest, so Nemci šli skozi Verdun, v katerem je francoska vojska pod strahovitim nemškim pritiskom v prvi svetovni vojni s krvjo zapetila prejšnjo obljubo, da »Nemci ne bodo prodrli«.

In vendar Nemci prodirajo. To pot, menda prvič v zgodovini francosko-nemških odnosov, mirno in brez odpora. Po zaslugi trdne zahodnonemške marke, cvetoče industrije in militarni-istične objestnosti, ki zahteva atomsko

oborožitev za zahodnonemški Bundeswehr in trdi, da je Zahodna Nemčija premajhna za Bundeswehr, da ta potrebuje prostora drugod. Nova varianta stare nemške zgodbe o »Lebensraum«. Skratka, med Francijo in Zahodno Nemčijo je bil sklenjen sporazum, ki med drugim omogoča vojakom Bundeswehra urjenje na francoskih tleh, »ker je onkraj Rena pre malo prostora«, in vzpostavitev taborišč in skladišč za zahodnonemško vojsko. Neki nemški general starega kova je ob novici o tem

nje, za politično sodelovanje, za kulturno sodelovanje in obiske turistov, ne bi imel nihče nič proti temu. Tudi ko bi se Francija in Zahodna Nemčija sporazumeli, da bosta navsezadnje odpravili mejo, bi bila to še zmerom zadeva dveh držav. Toda če gre dejansko za pospeševanje zahodnonemškega militarizma, za podpiranje militarističnih krogov, pa postane vasa zadeva skrb vseh, ki jim je pri srcu mir. Zato ni nič čudnega, če je slišati razburjene glasove ne samo v Franciji, ampak tudi izven nje.

»MIRNI« POHOD V FRANCIJO

sporazumu vzkliknil: »Kakšna čulovita ironija!«

In prav nič drugega ni kot ironija. Le da za Francoze ni čudovita. Za tiste Francoze namreč, ki ne morejo pozabiti, da so s strahom in gnevom v srepu pred dvajsetimi leti brez moči gledali, kako so hiterjske oklepne enote vdrale v Francijo in jo v osemnajstih dneh spravile na kolena. Za tiste Francoze, ki so se jebovali v odpornem gibanju proti okupatorju, in tudi za tiste Francoze, ki so Nemce samo sovražili.

»Ne delajmo iz tega melodrame,« se zdi, kakor da govori francoski uradni krog. »Minilo je petnajst let, odkar se je končala vojna, in čas je, da pozabimo na stare stvari in razprti.«

Ko bi šlo za gospodarsko sodelova-

Nelagodje je mila beseda za tisto, kar danes čuti mnogo Francozov. Medtem ko je njihova armada zapletena v jalovo in krvavo vojno v Alžiriji, se je njihov sosed napihnil in mora iskati pri njih prostora za urjenje svoje vojske!

Ludovik XV. je baje dejal: »Za menoj potop.« Predsednik de Gaulle, ki se v svojo vojno bojeval proti Nemcem, je moral dovoliti, da so za njim prišli v Francijo Nemci. Morda skuša s podporo Nemcev povrniti Franciji nekdanjo slavo in sijaj ali prvo mesto v Evropi. Mirno lahko prerokujemo, da s podpiranjem nemškega militarizma ne bo dosegel ne enega ne drugega. Veličina Francije je neke druge in ta se upira »mirnemu« pohodu nemških vojakov na njeno ozemlje.

JUGOTANIN pred uresničitvijo svojih načrtov?

Po zadnjih vesteh, ki smo jih dobili v sevinskem Jugotaninu, kaže, da bi se obsejni načrti za rekonstrukcijo tega podjetja utegnili kaj kmalu uresničevati. Po vesteh iz Investicijske banke bodo v najbližnjem času pregledani vsi krajevni in posamezni projekti, ki bodo kolektivni s svojimi vlogi za investicijska sredstva lahko uspešno konkurirali v pogojih razpisa.

V zvezi s tem v podjetju mnogo razpravljajo o pripravah za izgradnjo in kasnejšo proizvodnjo. Eno izmed osnovnih vprašanj so že začeli reševati — samo za letos so razpisali 16 novih stipendij. To je za sorazmerno mali kolektiv kar precejšnja obremenitev. Solani strokovnjaki so torej zagotovljeni. Kaj pa ostali delavci? Tudi o tem so že večkrat razpravljali in ugotovili,

da bodo morali takoj, ko bo rekonstrukcija odobrena in ko bodo sredstva na razpolago, pričeti s temeljitim izobraževanjem in prekvalifikacijo kadrovan. En del se jih že izobražuje — zaenkrat so to šele vajenci. Ob pričetu gradnje bodo v podjetje sprejeli tudi okoli 30 kvalificiranih kovinarjev, ki bi bili pripravljene presmeriti svoje izobrazbo s krajšimi tečaji in prakso na specialne zahteve v proizvodnji lesotinskih plošč. To zahtevajo namreč izredno dragoocene naprave in stroji, ki jih bodo ljudje morali nadzirati. Sodoben tehnološki proces, ki je projektiran, zahteva v bistvu zelo malo fizičnega dela, zato pa je toliko važnejše, da so ob strojih in napravah ljudje, ki znajo hitro in pravilno ukrepati. Ker bo na razpolago le malo časa, bo edina re-

šitev: delno prekvalificirati in specializirati posameznike za vsako delovno operacijo.

Po okvirnih podatkih, ki jih sedaj zbirajo, se samo iz Sevnic, Blance, Loke in nekaterih drugih krajev vozni na delo izven občine znajo večje število kvalificiranih ljudi, kot jih bo potreboval Jugotanin. Zato v podjetju resno razpravljajo o tem, kako bi te ljudi zbrali in se z njimi pomenili ter kaj bi bilo ukreniti, da bi se preusmerili v domače podjetje. Seveda računajo, da bodo vzporedno s proizvodnjo reševali tudi vprašanje življenjske ravni za te ljudi, tako da bi se jim sčasoma sploh ne bi bilo treba več voziti na delo. Podjetje bo takoj ob začetku gradnje v dnevnem časopisu razpisalo prosta delovna mesta z navedbo posameznih pogojev, ki prihajajo v poštev.

Kratke Z RAZNIH STRANI

Po spopadnih med kakimi 20.000 manifestanti za mir v Alžiriji in 3000 policaji na ulicah latinske četli Pariza so aretirali več tisoč ljudi. Huje ali laže ranjenih je bilo 98 oseb, in sicer 69 manifestantov, večina študentov, ter 33 policajev.

Kancler Adenauer in predsednik de Gaulle se bosta leto decembra posvetovala o zadevah, ki izvirajo iz nasprotnih stališč do vloge Atlantske zveze in zahodnoevropskega sodelovanja.

Centralni komitej KP Sovjetske zveze je sklenil, da bo 13. decembra plenum OK, na katerem bodo razpravljali o izpolnitvi plana proizvodnje in odkupa črna železa v letu 1965.

V Veliki Britaniji je vzbudil ludu neveljavo incident z britanskim potniškim letalom, v katerem sta se kraljica Elizabeth in njen soprog vračala z obiska na Danskem. Dve nemški vojaški letali tipa »Sabra« sta namreč leteli samo 15 metrov mimo letala in bi prav lahko povzročili nesrečo. Dostojni se niso ugotovili, katera dva pilota sta odgovorna za to izviranje.

Posebni politični odbor Generalne skupščine OZN je sprejel resolucijo osemnajstih držav, ki priporočajo Italiji in Avstriji, naj obnovita pogajanja o južni Tirolski.

Vednava kriza avstrijske vlade je bila premagana s kompromisom med obema vladnima strankama. Pred nekaj dnevi je namreč koalicijska avstrijska vlada odstopila, ker se ni mogla zrediti glede osnutka državnega proračuna za prihodnje leto, ki bi ga morala predložiti parlamentu do 22. oktobra.

V Londonu se naprej razvija licenno kupovanje zlata, ki je že dosego ceno štirideset dolarjev za eno unčo. To je povzročilo podražitev zlata v Parizu, Torontu, Frankfurtu, Hongkongu in drugih mestih.

Kmetijstvo in gozdarstvo Bele krajine - eno gospodarstvo

Na nedavnem posvetovanju predstavnikov Oblo Črnomelj in Metlika, predstavnikov kmetijskih posestev ter kmetijskih in gozdarskih strokovnjakov so razpravljali o tem, da naj bi se združila vsa kmetijska in gozdarska gospodarstva na področju Bele krajine. Za združitev so navedli strokovnjaki več utemeljitev.

bodo združeni vsi kmetijski in gozdni obrati socialističnega sektorja. O tem predlogu bosta razpravljala oba občinska zbora na svojih sejah, še prej pa bo posebna komisija strokovnjakov pripravila potrebno utemeljitev.

Nova oblika: instruktajni oddelki

Ker so z novimi zakonitimi predpisi omiljeni pogoji za vpis izrednih študentov na številne fakultete je izrednih študentov v gospodarstvu vedno več. Mnogi izmed njih zaradi pomanjkanja predizobrazbe posamezne predmete kljub dobri volji le težko zmagujejo. V pomoč jim priredajo instruktajni oddelki, te šole in strokovne seminarje. Delavska univerza v Brežicah je pripravila tak seminar za izredne študente gospodarstva. V pomoč jim priredajo instruktajni oddelki, te šole in strokovne seminarje. Delavska univerza v Brežicah je pripravila tak seminar za izredne študente gospodarstva. V pomoč jim priredajo instruktajni oddelki, te šole in strokovne seminarje.

50 odst. sklada za kadre: delavski univerzi

V brežiški občini nima nobeno podjetje razen Tovarne pohištva pogojev za ustanovitev izobraževalnega centra. Skrti za družbeno ekonomsko vlogo v kolektivih je zato prevzela delavska univerza v Brežicah. Občinski zbor proizvajalcev je sprejel sklep, da vsa podjetja odvajajo 50 odstotkov sklada za kadre delavski univerzi kljub temu pa bo sredstev še primanjkovalo. Organizirani so bili že seminarji za člane delavskega sveta, organov družbenega upravljanja ter za člane združenih svetov.

V okviru delavske univerze delujeta letos dva semestra srednje ekonomske šole, pripravljajo pa se knjigovodski tečaj in tečaj stenoigradije. Jezikovni tečaj, angleščina se je že pričela. Program splošnih predavanj je enak obsežen kot v preteklem letu. Prva predavanja, posvečena mesecu tehniki in temu varnosti pri delu, zdajsko posestvo, v katerem

pa je bilo tik za njim in se je začelo v njegov zadnji konec. Ker sta oba vozilka vozila zelo hitro, je sunek pogнал vozilo S-1386 (DKW Junior) visoko v stranico vseka, od koder se je prevrnilo nazaj na avtomobilsko cesto. Voznik in trije potniki so laže poskodovali na obeh vozilih pa je za več kot pol milijona škoda. Vozilo S-1386 vrh vsega ni zavarovano, tako da bo moral posestnik Franc Kotar (njegov pradedek je nesrečo povzročil) lastniku avtomobila najbrž odrediti težke denarje.

Za mnogokrat smo pisali o tem, da je pašo ob avtomobilski cesti zelo nevarna. Gornji primer je nov, resen poduk. Kmetovalci, upoštevajte ga!

Vse našteje nesreče so posledica prevelike hitrosti in kršenja cestno-prometnih predpisov. Voznike zato ponovno opozarjamo, naj kadar koli sedejo za krmilo, pomislijo, da so odgovorni za velike materialne vrednosti, predvsem pa za življenje sopotnikov in ostalih uporabnikov cest. Majhna nevarnost ali prenegljetost lahko povzroči hudo prometno nesrečo!

Sosed pomaga sosedu, ko spravljajo sode z moštom z vozov (vsakdanji prizor pred vinarskim odsekom bizeljske kmetijske zdruge)

Kri, iok, prepadi, škoda...

Dne 8. oktobra se je na cesti 1/1 v Cerkljah primerila huda prometna nesreča. Po prednostni cesti je vozil motorno kolo Marjan Grojzdek s hitrostjo 80 km na uro. Pred križiščem je večkrat pravilno zasenčil luč s stranake ceste pa je takrat pripeljal predenj Jože Kolar tovornj avtomobil S-1271. Lasti IMV Novo mesto, in izsiljeval prednost. Voznik motorne kolesa zaradi prevelike hitrosti ni mogel pravčasno zavreti, razen tega pa sta obe vozili vozili po sredni cesti. Motorist se je umaknil v desno in z levo stranjo motorja zadel ob prvi desni blatnik tovornjaka. Vozaku Marjanu Grojzdku (vozil je neregistrirano motorno dvokolo brez voznikaške dovoljenja) je udarec odrazil levo nogo nad kolonom, nakar sta s

potnikom odletela v občestni jarek. Motor je še 14 m daleč drsel po cesti. Poskodovanega Grojzdeka so takoj prepeljali v brežiško bolnišnico, sopotnik pa je bil laže poskodovan. Škoda na obeh vozilih je le malenkostna.

Nesreča se je pripetila, ker je voznik tovornega avtomobila pri vstopu na cesto višjega reda izsiljeval prednost.

Z AVTOM 10 M GLOBOKO

Dne 15. oktobra je voznik Pasko Curko z osebnim avtomobilom znamke Opel Rekord, evidenčna številka H-19817, zdrnil s nadozva v Kronovem in pridal 10 m globoko na tleh. Zaradi prehitre voznije je na ovinku vozilo zaneslo čez rob cestišča, ki pelje k nadozvu, nakar se je avto prevrnil. Dva potnika sta bila laže poskodovana, vratolomni skok pa je na vozilu povzročil za 300.000 din škoda.

POSKOK S CESTE

Dne 15. oktobra v dopoldanskih urah je na priključku pri Kartelovem zaradi prehitre voznije zdrnil s cestišča osebni avtomobil Fiat-1100 evidenčna številka S-1270, ki ga je upravljal J. S. Na karteljevskem priključku se je primerilo že več podobnih nesreč, ker voznik po prihodu z avtomobilske ceste ne zmanjšajo hitrosti, priključek pa je zgrajen mnogo slabše kot avtocesta in ima že v začetku dva nevarna ovinka. Na vozilu je škoda za 100.000 din, od potnikov pa ni bil nihče poskodovan.

PRASICEK POVZROČIL HUDO NESREČO

Dne 16. oktobra ob 15. uri se je na avtocesti pri Korantnici primerila huda prometna nesreča. V bližini avtomobilske ceste je hči Franca Kotarja tk. Korentnik 1 pačila osem prasičev. Voznik osebnega avtomobila S-1386 je male priči prehitrevo osebni voz S-1277. Ko ga je že prehitel, se mu je pod kolesa zapodil eden izmed pasokov se prasičkov. Voznik je naglo zavril, vozilo S-1277

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Kot smo napovedali: danes bi želeli seznaniti bralce saj z nekaterimi potezami perspektivnega načrta, ki ga bomo sprejemali že letos, zalegadel, ker smo sedanega namesta v petih uresničili že v štirih letih. O tem je nedavno tega razpravljali plenum Socialistične zveze, nekaj dni zatem pa je o perspektivnem načrtu za razvoj gospodarstva govoril tudi podpredsednik Zveznega izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj.

Perspektivni načrt ne sme vključevati samo razvoja gospodarstva, istočasno mora biti tudi načrt za razvoj naših družbeno ekonomskih odnosov, odnosov med ljudmi, skratka, to mora biti program vsega našega gospodarskega, socialnega in političnega sistema. Če je tako, je še kako prav, da o načrtu razpravljajo tako organizacije Socialistične zveze, sindikati, kot gospodarski organi. Načrt mora vključevati vsa prizadevanja, ki zagotavljajo, da bo jutrišnji dan boljši. Boljše življenjske pogoje pa ne bomo dosegli le z večjo proizvodnjo, čeprav je to osnovno, marveč tudi z vzporednim razvojem vseh ostalih dejavnosti.

Tako je n. pr. zelo važno, da se zavedamo, da bi bilo za družbo zelo škodljivo, če delavci ne bi imeli spodbudnih dohodkov od povečane produktivnosti dela. Slabo bi bilo, če bi tako povečan dohodek uporabila skupnost v celoti in bi pri tem pozabila na osebno potrebnijo državljanov. Le-ti potemtakem ne

Perspektivni načrt: še enkrat večji narodni dohodek

bi bili dovolj zainteresirani, da se bore za večjo produktivnost dela. Od produktivnosti pa bo prav gotovo odvisen napredek v prihodnosti. K večji produktivnosti ne bo prispevala samo osebna potrebnija (večji zaslužek), pač pa bodo k povečani produktivnosti prispevali tudi odnosi med ljudmi, tehnični napredek, itd. Zato mora biti naš petletni plan načrt novega materialnega napredka, obenem pa tudi program razvoja družbenega, ekonomskega in političnega sistema.

Seveda napredek ni odvisen samo od naših želja in ciljev, gre zato, da lahko porabimo vselej toliko, kolikor smo ustvarili. Zato je mnogokaj odvisno od pametnega gospodarjenja, od štednje. To lahko nudi boljše materialno osnovo organom samoupravljanja v komuni in v podjetju tudi v bodoče. Tako ne smemo omejevati inelativnosti ljudi, obenem pa tudi ne smemo prehitevati možnosti. Naši dosedajni uspehi so v dobršnem delu rezultat tega, da smo dali vselej zadovoljivo vzpodbudo, obenem pa smo znali napredek socializma povezati z realistično ocenitvijo objektivnih možnosti.

Perspektivni načrt predvideva, da bo Jugoslavija postala do leta 1965 industrijsko razvita država, ki bo imela mimo tega še močno razvito poljedelstvo. Samo podatek, da naj bi se narodni dohodek v naslednjih 5 letih povečal za toliko, kolikor se je povečal v minulih 15. letih, govori sam zase. Toda delstvo je, da bomo s povprečnimi 600 dolarji narodnega dohodka zares stopili med razvite države, ki bo imela temu primerno tudi dokaj visok življenjski standard. No, to pa nedvomno ne bo lahka naloga, in bo terjala dokajšnja prizadevanja proizvajalcev.

Vzporedno s sprejemanjem tehnične gospodarskega načrta, nas čaka nekaj nalog, med katerimi je najvažnejša prav gotovo ureditev razdelitve dohodka med družbo in podjetjem. Pri nas se je spremenil položaj delovnega človeka, kajti v socialistični državi narodni dohodek ne uporabljamo več v interesu tega ali drugega vladajočega razreda, marveč samo v interesu družbenega napredka. Minuli so časi, ko je država odrejela plače. Iz prejšnjega sistema administrativnega upravljanja smo presili k sistemu samoupravljanja. Ko govorimo o samoupravljanju, pa ne govorimo samo o formalni demokratični pravici glasovanja. To ni najvažnejše. Veliko bolj važno je, o čem glasujejo samoupravni organi in kakšne so materialne osnove njihove samostojnosti. Prav nov načrt bo dal možnosti, da sedanji sistem razdelitve dohodka izpopolnimo. Postati mora tak, da bo še doslednejše omožilo vsakemu delavcu kolektivni v komuni, da bodo sami odločali o svoji usodi. V tem je namreč pot do resnične osvoboditve dela. Pri razdelitvi bo moral obveljati princip, da bo le-ta avtomatsko, brez administrativnega vmešavanja omejevali nagrajevanje po vloženem delu. To pa terjajo od proizvajalca, da se nemeščno predvsem v probleme svojih podjetij, kajti sedaj ni več delodajalec, na katerega bi se lahko pritoževali.

Trgovsko podjetje KRKA bo te dni izpolnilo plan

Razen s prodajo na drobno se podjetje ukvarja tudi s prodajo na debelo. Letošnji promet je za 20 odstotkov višji od lanskega, naloga družbenega načrta za leto 1966 pa bodo te dni izpolnili. K tako naglemu porastu prometa je veliko pripomogla sprostitve prodaje moke in pa prodaja arabskega mletarstva. Letos so uredu podoben, sodoben izložbo v poslovalnici »Postrežba« v Brežicah, pripravljajo pa se tudi na ureditev poslovalnice za živila v novem naselju, v novih stanovanjskih blokih stanuje že precejšnje število gospodinjstev, pa se pripravljajo v mestu odročeno, zato jim bo z novo poslovalnico gotovo ustrezno.

Zač tana je nova pot ustvarjanja

Zapiski po letni skupščini DPD SVOBODE v Kanižarici

Le pogledite jih, pridne glavice 3. razreda osnovne šole na Bizeljškem, kako vneto računajo!

V prihodnje: živahnija glasbena dejavnost

Okrajni svet Svobode in prosvetnih društev je pred dnevi sklical posvetovanje glasbenih delavcev in pevovodij novomeškega okraja. Udeležili so se ga gostje iz Ljubljane, med njimi tudi tovariš Rado Simončič.

Prisotni pevovodje so pripravljali, da bodo delali še z večjim elanom. Izrazili so željo, da bi se jim omogočilo nadaljnje izobraževanje na tem področju in da bi odgovorni čimteljji pravilno vrednotili to prostovoljno delo z mladino.

Glasbena dejavnost je v zadnjih letih na Dolenjskem zastala, saj je po uspehu okrajnem festivalu 1956 bilo le nekaj prireditelj lokalnega značaja. Večje prireditve so bile v Zasavju in Beli krajini. Vsako leto se je govorilo o festivalu, a do realizacije ni prišlo.

Udeleženci posvetovanja so se zedinili, da bodo v bodoče organizirali pevske festivale v vseh občinah, ki naj ne bi bili samo registratorji dela, ampak praznik vse mladine v občini. Najboljši zbori s teh prireditelj pa bi se udeležili okrajnega festivala, ki naj bi bil 30. aprila 1961. leta. Najboljši zbori s tega festivala naj bi se udeležili Celjskega festivala. Udeležba na tem festivalu bo zaslužena nagrada najboljšim.

Z novim prizadevanjem v novo sezono

DPD Svoboda Dušan Jereb v Novem mestu je nedavno imelo svoj redni občni zbor. Izbrana poročila predsednika, tajnika in načelnikov sekcij so razčlenila problematiko društva, njegove uspehe in težave, dala precej novih pobud in smernic za še boljše kvaliteto in še bolj razširjeno dejavnost. Mimo dosedanjih sekcij — dramske, glasbene in pevske (moški zbor, mešani zbor) — bi radi oživili mladinsko gledališče in tamburaško sekcijo, ustanovili pa tudi lutkovni oder. Pri svojem prizadevanju in požrtvovalnem delu si obetajo pomoč zlasti od Socialistične zveze.

Občnega zbora društva se je udeležila podpredsednica OLO inž. Vilma Pirkovič in tehno sodelovala v razpravi. Navzoči so jo res iskreno in prisrčno pozdravili v svoji sredi. S.

šlo do teh sestankov, bi bilo zaželjeno, da se ustanovi učiteljski pevski zbor, ki bi združeval prosvetne delavce, ki so nekod že peli.

Na zaključku posvetovanja so sprejeli več dobrih sklepov, ki bodo vsakakor dobro vplivali na glasbeno življenje na Dolenjskem. O tem bomo kmalu obširneje poročali v našem tedniku. Sd.

Letna skupščina DPD Svobode - Kanižarica je ugotovila uspehe in napredek v delu na kulturno-prosvetnem področju, saj je bilo društvo v pretekli poslovni dobi kašipor tovrstnemu življenju v črnomaljski komuni.

Zliva slika ustvarjalne dejavnosti kanižarske Svobode je delovni program društva, ki ga je skupščina sprejela za prihodnjo sezono. Sklenjeno je bilo, da bodo vse prireditve in delovanje nasploh vključili v program proslave 20-letnice naše ljudske revolucije.

V sezoni 1960-61 bo delovalo v sklopu društva 10 sekcij, v katerih bodo skušali pritegniti k sodelovanju vse prebivalstvo Kanižarice in okolice. Svoboda je že vključila v svoje vrste nad 60 pionirjev in pionirk ter jim ob letošnjem praznovanju dneva mladosti podarila članke legitimacije in jim razvila pionirski prapor. Najmlajši se že pridno pripravljajo za nastope, pri čemer sta najaktivnejši baletna in folklorna skupina.

Dramatska sekcija vključuje največ sglah članov, vendar bo morala prilagoditi svoje delovanje razpoložljivemu prostoru, za katerega je znano, da je v Kanižarici več kor skromen. Povoljnejši izgledi so za lutkovni oder, ki je že urejen in bo lahko poživljal svoje delo z rednimi predstavami nudil mnogo razvedrila občibanom in pionirjem kakor tudi odraslim.

Z novimi mladimi silami bodo obnovili zabavni vokalni kvintet »Veseli rudarji«, ki se bo usposobil za nastope v okviru prireditelj in proslav dru-

štva. Ustanovljena bosta dva nova pevska zbora: moški in ženski kvintet, če ne celo oktet.

Komisija za družabno in izobraževalno delo članov bo poskrbela za reden program dela v klubu. Da bo delo čim uspešnejše, bo sekcija sodelovala s Centrom za strokovno izobraževanje odraslih, ki že obstaja pri rudniku v Kanižarici. V klubu bodo pripravili večere za žene in starše, zdravstvena in poljudnoznanstvena predavanja in razgovore z vodilnimi ljudmi v občini. Razen tega bodo v klubu člani društva preživeli prijetne večere ob televizijskem sprejemniku, šahu in revijah. Zlasti šahovska sekcija bo imela nalogo, v zimskem času pritegniti številne mlade rudarje, ki stanujejo v samskem domu.

Knjižnica se bo preselila v društvene klubske prostore. Z novimi kvalitetnimi knjigami bodo pritegnili še več bralcev, zlasti mladino. Pri tem bo potrebno nabaviti zlasti srbohrvatsko čtivo, kajti rudnik zaposluje precej mladih rudarjev iz sosednjih bratskih republik.

Veliko interesov je tudi za foto-sekcijo, ki bo ustanovljena v najkrajšem času. Ves potrebni material in oprema za to dejavnost sta že pripravljena in urejajo le še prostor s temnico. Posebno skupino v tej sekciji bodo imeli pionirji, ki razpolagajo že z lastnim fotoaparatom; priborili so si ga preteklo leto na oddaji »Pokazi, kaj znaš« v Črnomlju.

Posebnost DPD Svobode-Kanižarice pa so športne sekcije, ki so se močno urdile svoje vrste. Prednjačijo zaenkrat

strelci, saj so v pretekli sezoni zmagali kar na sedmih različnih tekmovalnih v občini in okraju. V bodoče bo potrebno še bolj utrditi disciplino in novi uspehi ne bodo izostali.

združuje odborke in namizni tenis.

Program društva je torej bogat. Pravilna je pot, ki jo je nastopilo društvo, da sodeluje z ostalimi društvi Bele krajine

Obvestilo delegatom Svobode in prosvetnih društev za okrajno skupščino v Dolenjskih Toplicah

Delegati za okrajno skupščino Svobode in PD, ki bo v soboto 5. novembra ob 9. uri v Dolenjskih Toplicah, naj potujejo z rednimi prevoznimi sredstvi naravnost v Dolenjske Toplice. To velja predvsem za delegate iz občin Žužemberk, Metlika in Črnomelj. Delegati občine Senovo odpotujejo ob 5. uri zjutraj s posebnim avtobusom. Pred hotelom »Srečič« v Vidmu-Krškem, naj se jim točno ob 5.30 uri priključijo delegati iz občine Videm-Krško, Sevnice in po možnosti iz Brezic. Ostali delegati naj pridejo v Novo mesto z rednimi prevoznimi sredstvi. Zbirališče je pred hotelom »Metropol«, od koder bo odpeljal prvi posebni avtobus ob 7.15 uri, drugi pa ob 8.15 uri.

Ponovno vabimo prebivalce Dolenjskih Toplic in okolice na »Večer utrinkov iz dela Svobode in PD«, ki bo v kulturnem domu v Dolenjskih Toplicah v soboto 5. novembra 1960 ob 20. uri. Razpoložljive vstopnice bodo v prodaji dve uri pred pričetkom pri blagajni.

OKRAJNI SVET SVOBODE IN PROSVETNIH DRUŠTEV V NOvem MESTU

Zelo ugodne pogoje za razmah ima kegljska sekcija; lično urejeno dvostrano kegljišče nudi vse pogoje za redno vadbo in kvalitetne nastope. In končno deluje še sekcija, ki

in sosednje Hrvaške — v glavnem iz Karlovca. Zlasti jih večinoma priležjake vezi a slovenskim kulturno-prosvetnim društvom »Triglav«.

Toda delovanje Svobode je oteženo in okrnjeno ker manjka primerne prostora; v Kanižarici sploh ni nobene dvorane ali večjega prostora, ki bi omogočal zbiranje prebivalstva. Za uspešnejše kulturno-prosvetno življenje je nujno potrebno zgraditi primeren delavski dom kjer naj bi bilo zbirališče vsega prebivalstva kanižarskega rudarskega nastajanja in okolice. Zato so že izvolili poseben gradbeni odbor, katerega naloga je, v času nove sezone pripraviti potrebno dokumentacijo in sredstva ter sabeti z gradbenimi deli.

Sinu, bratu, fantu ali možu, ki je v vrstah JLA, pripravite največje presenečenje, če mu naročite še danes DOLENJSKI LIST!

O FILMSKI VZGOJI

Velikokrat beremo in pišemo, da je film važno in učinkovito vzgojno sredstvo, saj so ob večini predstav kino dvorane polne. Seveda je med gledalci tudi veliko mladine, zlasti šolske. Toda če se vprašamo, koliko smo storili za pravilno filmsko vzgojo, bomo brž ugotovili, da smo napravili le malo.

klube ali vsaj krožke v okviru pionirske organizacije in aktivov LMS. Tu bi poskrbeli za redne tedenske prireditve, kjer bi vrtili mladinske filme, saj jih imamo dovolj na razpolago.

Ti klubi ali krožki naj bi organizirali obiske filmskih ustvarjalcev med mladino, da

gledski filmi. Anketirancem so posebno všeč partizanski filmi, želijo pa še tudi takih s področja tehnike, zemljepisja in gospodarstva. Zeleli bi videti na platnu posebno delavsko mladino in življenje rodne Dolenjske.

Kakor za mladino pa bi bilo treba organizirati filmsko vzgojo tudi za odrasle. To naj bi opravile Svobode in delavske univerze. Njihovo prizadevanje pa naj bi podprli tudi tisk, zlasti krajevni. Tudi odrasli bi marsikdaj radi zvedeli kaj več o naših in tujih filmih.

Naj se pri tej priložnosti dotaknem še neke stvari, to je organizacije kino predstav v krajih, kjer nimajo rednega kina. Tu bo pač treba poskrbeti za prevoz kinoprojektorjev. S tem v zvezi pa je kajpada vprašanje kinooperaterjev, nabave filmov, propagande in ustanovitve teles, ki bi prevzela skrb za vse našeto. Nedvomno morajo strokovnjaki, kino podjetja, Društva prijateljev mladine, ljudska tehnika, Občinski ljudski odbori, Svoboda, zlasti pa prosvetni delavci.

Filmska vzgoja je sestavni del vzgoje naših ljudi, v prvi vrsti mladine. Le z načrtnim delom in primerno vztrajnostjo bomo tudi tu dosegli uspehe!

Marijan Tratar

Balet v Kanižarici

Baletna skupina pionirske sekcije DPD Svobode v Kanižarici pridno in vestno vadi za prihodnje nastope. Za to skupino je društvo organiziralo od 6. do 10. oktobra v Črnomlju poseben štirimesečni tečaj, katerega sta omogočila Svet zveze Svobode in prosvetnih društev LRS ter Okrajni svet Svobode in prosvetnih društev Novo mesto.

Praktični pouk na tem tečaju je vodila članica operne baletne skupine iz Ljubljane Milica Buhova, ki je mladim pionirkam strokovno nakazala osnovne pojme te zvrsti umetnosti. Uspešno zaključen tečaj daje jamstvo za nadaljnje uspešno delo kanižarske Svobode in predstavlja hkrati temelj za vključevanje baleta v dejavnost ostalih kulturno-prosvetnih društev v Beli krajini.

Ko odhajajo veši fantje in moške na odsluženje vojaškega roka v JLA ali na orožne vaje, jim nikar ne posebite naročiti tudi »DOLENJSKEGA LISTA«! Vsak teden jim bo prinašal vse domače novice in zanimivosti — zato jim to veselje takoj pripravite!

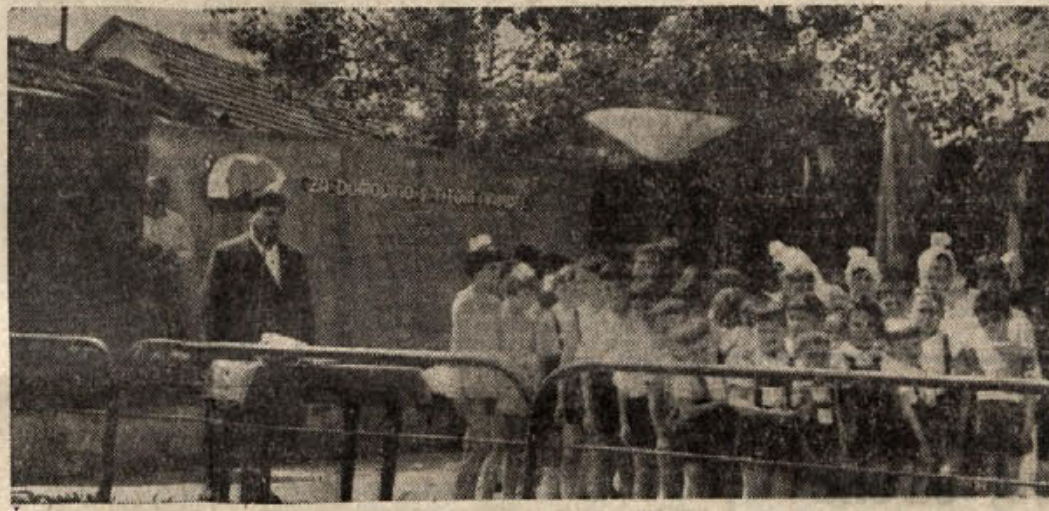
VLADO LAMUT: Pri branju

bi ji kaj povedali o svojem delu, mladina pa bi jim lahko stavila tudi različna vprašanja, na katera bi rada odgovorila. Morda bi kazalo uvesti tudi anketo, da bi zvedeli, kakšnih predstav si mladi rod želi. Ugotovitve bi bile nedvomno zanimive.

Ko smo lani izvedli tako anketo med 60 vajenci, se je pokazalo, da jih največ obiskuje domače filme (26), na drugem mestu so kavbojke (14), na tretjem italijanski in an-

Orkester DPD Svoboda Dušan Jereb v Novem mestu je po svojem kvalitetnem izvajanju dobro znan ljubiteljem glasbe in obiskovalcem raznih slavnostnih prireditelj. Dostojen je bil to simfonični orkester, ker so bili njegovi člani tudi godbeniki JLA. Ker je godba JLA odšla iz Novega mesta (ostalo jih je le še pet), se je orkester znašel v Škripih. Vendar so se člani, čeprav jih je bilo nekaj manj, z novo vneto lotili dela in se nam bodo kmalu predstavljali kot salonski orkester. Na sliki: člani orkestra ob slovesu od svojih tovarišev-godbenikov JLA

Spominec na pionirsko slavo v Kanižarici letos 22. maja: pokrovitelj slavlja inž. Branko Peterčič, direktor rudnika, govori pionirjem pred slovesnim sprejemom v članstvo DPD Svoboda Kanižarica

Na Sinjem vrhu so začeli pripravljati šolo že leta 1859, ko je posebna komisija, ki je proučila krajevne razmere, določila učiteljsko letno plačo v znesku 233 godinarjev in 23 krajcarjev. Za ustanovitev šole so se zavzeli vrhovski župnik Simon Zadnik, župan Ivan Spehar iz Daljnjih njiv, občinski svetnik Miko Krupič, semiški dekan Martin Skubic kot okrajni šolski nadzornik in Suler, okrajni glavar v Črnomlju. Ker vrhovska občina ni imela denarja, da bi zidala šolsko poslopje, je kupila za šolo nekdanji Auerspergovinski hram, ki ga je imel Matija Lakner iz Daljnjih njiv. To že razpadajoče poslopje, ki je po listinski beležki služilo svoj čas za finančno stražarnico, je občina 1860. le zasilo popravila ter uredila v njem učilnico s šolskimi klopmi in leseno tablo. Tako se je pouk lahko začel novembra 1860.

Solski okoliš je zajel razen Sinjega

sicer Rajko Kalan do svoje smrti 30. decembra 1885, nato pa Ignac Koren do novembra 1887, ko je prišel učitelj Franc Juvanec z Velikih Poljan pri Ortnoku.

Ker je šolsko poslopje medtem že precej propadlo, se je lotila občina temeljitega popravila leta 1886. Šola je imela v tedajni stiski začasno učilnico kar v župnijskem skednju, sicer pa je župnik rad učil na prostem pod vaško lipo pri cerkvi, od koder je dež večkrat prepočil njega in šolarje. Pozimi 1887 so zaradi mraza učenci komaj vzdržali v vlažni učilnici, ki je bila le surovo ometana. Povsem popravljeno in prenovljeno je bilo šolsko poslopje šele ob tretji kolavdajci oktobra 1889. Učitelj Franc Juvanec se je v prenovljenem poslopyu dobro udomil ter je služboval na Sinjem vrhu skoro 24 let. Zasluge si je pridobil s tem, da je poskrbel za ureditev šolskega vrta, na katerega so na-

Leta 1940 so k šolskemu vrtu dokupili še 120 m² zemlje.

Med NOB je bila šola na Sinjem vrhu v zelo hudem položaju. 26. maja 1941 so prišli v vas fašisti — obmejna milica — ki so šolsko delo nešteto krat motili s prihajanjem v razred in pregledovanjem učbenikov, iz katerih so učenec iztrgali vse, kar je spominjalo na Jugoslavijo. 1. avgusta 1942 so zasedli šolo, iz katere pa so se morali na pritisk ljudstva konec novembra izseliti v druge hiše, da se je pouk lahko začel decembra. Takrat se je na Sinjem vrhu osnoval tričlanski odbor OF, v katerem je bil tudi šolski upravitelj Vinko Košmerl. Ob kapitulaciji Italije je pomagal trem kmetom iz Damlja in dvema iz Daljnjih njiv, da so razorozili fašiste, ki so se utrdili v Župnišču. Ker je bil po mobilizaciji 17. septembra 1943 vrhovski šolski upravitelj postavljen za komandanta Vinice, je nemška vojska.

Sto let šole na Sinjem vrhu

vrha še Drago, Daljnje njive, Gorico, Selce, Speharje, Hrib in Breg ob Kolpi. Za prvega učitelja je bil z dekretom 4. oktobra imenovan Franc Muhič, učitelj iz Starega trga ob Kolpi. Ta je službo na Sinjem vrhu nastopil in začel s poukom 3. novembra 1860. Tu je služboval skoraj osemnajst let — do 31. maja 1878 ter je zaostalega in prometno odročnemu Sinjemu vrhu zelo koristil kot izvrsten sadjar. Ko je aprila 1885 silen požar upepelil skoraj vse naselje, je učitelj Muhič pogorelcem pomagal s tem, da jim je na vrtovih nasadil sadno drevje. S skrbnim in vztrajnim sadjarjenjem je spremenil vas Sinj vrh v en sam velik in bogat sadovnjak, kar ni ostalo neopaženo: Leta 1870 ga je Kranjska kmetijska družba za to delo odlikovala s srebrno medaljo, šoli pa je z darom 60 godinarjev omogočila nakup zemljišča za šolsko drevesnico v izmeri 392 m². Za marljivo in uspešno šolsko delo je dobil učitelj Muhič 9. marca 1871 pohvalo in priznanje od deželnega šolskega sveta. V vnanji za šolo in napredek je oskrbel siromašnim šolarjem pisalne potrebščine na svoje stroške, ker ni hotel krajevni šolski svet nič prispevati. 28. januarja 1877 se je povečal šolski okoliš za naselje Damelj in Kot, ki sta dotlej spadala v viniški šolski okoliš. S tem se je število šolarjev dvignilo od 67 na 95 ter je naraslo s šolskim letom 1877/78 točno na 100.

Po Muhičevem preemstitvi s Sinjega vrha v Senjernerj, kjer si je tudi uredil vzoren sadovnjak, ki je slovel po vsej okolici, sta učiteljevala drug za drugim dva sinjevski župnijska upravitelja, in

vozili kmetje 564 voz zemlje ter za obzidavo 16 voz kamenja in 40 voz peska. Juvanec je bil več let predsednik krajevnega šolskega sveta, občinski svetnik in tako imenovani občinski ubožni svetovalec.

S šolskim letom 1891/92 je začela poučevati Minka Juvanec dvakrat na teden ženska ročna dela deklice višje skupine. Istega šolskega leta se je začela tudi ponavljajna šola; ta je imela pouk le ob četrtdih od začetka novembra do konca marea. Absolventi ponavljajne šole so odhajali z odpadnicami, zraven tega pa so nesli domov še po nekaj drevesc s šolskega vrta. Šolsko delo so v dobi službovanja učitelja Juvanca večih ovirale epidemije otroških bolezni, največ pa zime z visokim snegom. Kronika beleži, da je 16. maja 1895 zapadel blizu pol metra debel sneg, ki je polomil drevje in napravil ogromno škodo.

Po preemstitvi učitelja Juvanca za nadiučitelja v Mirno peč, kamor je odšel 29. avgusta 1911, so se učne moči na Sinjem vrhu pogosto menjavale. Le redki učitelji so vztrajali po več kot dve leti. V tem oziru se ni stanje znatneje izboljšalo niti po razširitvi šole v dvorazrednico (s šolskim letom 1921/22). Večkrat je morala učiti oba oddelka le ena učna moč. S šolskim letom 1933/34 se je ustanovila kmečko nadaljevalna šola. (Obnovljena je bila po osvoboditvi.) V šolskem letu 1939/40 je bila zasajena nova šolska drevesnica in 27 trt, v šolskem gozdu pa je bilo z dvakratnim pogozovanjem posajenih 800 smrekovih in 200 hrastovih sadik.

ki ga je po prodoru čez Kolpo iskala, vdrla v vrhovsko šolo, izropala upraviteljevo stanovanje ter polomila v šoli vsa vrata, ključavnice, razbila šipe, uničila knjižnico, učila itd. Ko so obnovili pouk, so bile težave zaradi pomanjkanja knjig, zvezkov, krede in drugih šolskih potrebščin.

Pri tekmoivanju med belokranjskimi šolami spomlad 1944 je šola na Sinjem vrhu dosegla prvo mesto v nabiranju zdravilnih čajev. 6. februarja 1945 je dobila matična šola podružnično šolo v Damlju, kjer je učil kot nadomestni učitelj Anton Plut (do svojega odhoda v vojsko).

Po osvoboditvi je bilo šolsko poslopje na Sinjem vrhu za silo popravljeno novembra 1945. Nova adaptacija stavbe se je izvršila v šolskem letu 1957/58. Šola ima sedaj eno učilnico ter v pridzku prostor za tehnični pouk in se stanke. Poleg učiteljske in šolske knjižnice je v kraju tudi ljudska knjižnica. V šolskem letu 1959/60 je obiskovalo šolo 41 otrok, pouk pa je imel drugi oddelek dopolne in prvi polpodne. Ker je šola nepopolna osemletka, nadaljujejo učenci šolanje v Starem trgu ob Kolpi in v Severinu na Hrvaškem, kjer so jim stari preskrbeli stanovanje. V šolskem letu 1959/60 se jih je šolalo v Severinu 9, na Vinici 4 in v Starem trgu 2. Z vzpostavitvijo prometnih zvez in dograditvijo gozdne ceste na zahodnem pobočju Poljanske gore na Sinji vrh se obeta kraju ugodnejši gospodarski razvoj in boljši pogled v bodočnost

Ivan Simončič

ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO * ZENA IN DOM * SODOBNO GOSPODINJSTVO *

O DELU NOVOMEŠKE PRALNICE IN KEMIČNE ČISTILNICE

Kvalitetno in po zmernih cenah

Dokler je mestna pralnica in čistilnica delovala se v Domu ljudske prosvete, kjer niso imeli nobene stroja, samo vedra, vodo in roke, je bilo slišati marsikatero pikro na njen račun. Boljših oblek sploh niso mogli jemati v delo, ker se ne smejo prati. Tako so bili Novomeščani prisiljeni posluževati se ljubljanskih čistilnic.

drugačna. Stranke so zadovoljne in zmeraj jih je več. S kemičnim čiščenjem odstranijo lahko vse madeže, razen starih krvavih, tako da dobe stranke obleke kot nove nazaj. Čistilnico vodi MARIJA MIHELIC, ki se že vrsto let ukvarja s tem delom. Pomagajo ji: ALOJZIJA DRAP, LJUDMILA GAZVODA in MARIJA UDOVC. Te tovarišice likajo očiščene obleke in perejo posteljno in ostalo perilo. Delo jim gre urno od rok. »Dan dan lahko očisti vsaka izmed nas do 10 moških oblek,« nam je povedala tovarišica Miheličeva. »Stranke so z delom v splošnem zelo zadovoljne, seveda pa vsem ni

nikoli mogoče ustreči. Posamezniki včasih godrnjajo, ker bi radi za 700 din, kolikor plačajo za čiščenje obleke, dobili nazaj povsem novo. Če je blago odgrnjeno, ga tudi s čiščenjem ni moč popraviti. Madeže pa očistimo vse.» Viki Pfaff ravna s »čudodelnim« strojem in meče vanj prinesene stvari. Tudi on si prizadeva ustreči strankam in narediti čimveč. Ker še nimajo pralnega stroja, perejo posteljno perilo na roke. Pralnica pa je tako velika, da lahko naenkrat operejo 250 rjuh. Oprano perilo je belo kot sneg. Oglejmo si še cene! Menim, da niso pretirane. Čiščenje moške obleke 700-1000 din, ženske obleke 350-400 din.

Morda nekaj za vaš okus?

Izogibajmo se gretja ali pogrevanja jedi!

Skrbno pripravljene in po prehransko fizioloških spoznanjih pravilno sestavljene hrani lahko zaradi neke grobe napake vzamemo vrednost. Ta napaka je nepotrebno dolgo gretje jedi, ki uničuje življenjsko važne hranilne snovi. Iz kakšnih razlogov nastajajo te napake? V obratih družbene prehrane včasih prežgodaj pripravijo obroke, ker imajo premalo kuhalnih mest ali premalo posode za kuhanje. Mnogokrat primanjkuje tudi osebja, da ne morejo pravočasno pripraviti in servirati obrokov. Pa tudi abonente marsikdaj zaradi netočnega

prilaganja na kosilo ali večerjo nosijo svoj delež krivde.

To se dogaja tudi v individualnih gospodinjstvih. Družinski člani prihajajo čisto neprežno k obedu ali uživajo ostanke prejšnjih obedov. Razširjena razvada je, da kosilo pripravljajo že zjutraj in ga do popoldne pogrevajo. To delajo zlasti podčezske gospodinjke, misleč, da si s tem olajšujejo delo, ker se po pripravljem kosilu lahko posvetijo drugim opravkom, čeprav bi verjetno prav tako dobro opravile najprej delo v hiši in gospodarstvu in bi šle šele potem kuhati kosilo.

Nepotrebno dolgo gretje jedi neugodno vpliva na videz, barvo in konsistenco jedil. Vojnaje in aromatične snovi se hitro porazgube in hrana nima več pravega okusa. Posebno velika škoda nastane zaradi izgube zaščitnih snovi. Zlasti velika je izguba vitamina C. Pri zelenjavni in sadnih jedeh se pri enurnem gretju izgubi 50 odstotkov vitamina C. Pri osemurnem pa že 80 odstotkov. Zato je treba jediti čimprej greti ali pogrevati.

Se nekaj. Za sleherni obrok vesta vodja prehranskega obrata ali gospodinja, koliko časa potrebuje za pripravo. Treba si je prizadevati, da pripravo različnih jedi uredimo tako, da so vse jediti uredi-čenem času gotove in jih lahko takoj serviramo. To seveda ne gre brez premišljenega načrta. Urediti pa je treba tudi vprašanje opreme in osebja.

Kaj pa naj ukrenemo, če se ni mogoče izogniti pogrevanju jediti? V takem primeru je boljše, če jediti ne pogrevamo, ampak jih ohladimo in jih šele neposredno pred serviranjem pogrejemo nekako na 50 - 60 stopinj C, t. j. nekaj višje, kot znaša telesna toplota. S tem postopkom varujemo biološko vrednost jediti.

V obratih družbene prehrane naj vodilno osebo premisli, ali ne bi s pravilno organizacijo dela zlasti v kuhinjah morda skrajšali za provajanje potrebnih čas, ki je marsikje zelo dolg. Za poznejše prihajajoče abonente bi pripravili drugo, novo kosilo. Tudi za daljši čas trajajoče izdajanje obedov bi pripravili dvakratno pripravo obedov.

Kako pa je s pogrevanjem jediti v domačih gospodinjstvih, oziroma kaj naj storimo, če se kak družinski član šele pozno popoldne vrne iz šole, urada ali delavnice in mora dobiti kosilo? Tudi v tem primeru naj gospodinja jed odstavi in postavi na hladno. V tej zvezi naj posebno poudarimo še važnost sveže zelenjave. Pri pogreth obediti ne smemo nikoli pozabiti nanje, ker s svežo zelenjavo zelo povečamo biološko vrednost hrane.

(Iz zadnje številke »SODOBNEGA GOSPODINJSTVA«)

Pionirski rokometni turnir v Brežicah

V torek, 25. okt. 1960, je bil v Brežicah pionirski rokometni turnir v počastitev občinskega praznika. Na turnirju so sodelovale ekipe prve in druge osemletke iz Brežic in Črničevca iz Cerkele. Pionirji so pokazali lep rokomet, poln kombinacij, s kakršnim bi se lahko pohvalili tudi odrasli igralci.

Prvi tekmi so se pomerili pionirji iz Cerkele in prve osemletke iz Brežic. Z rezultatom 11:9 so zmagali pionirji iz Cerkele, ki so se posebej izkazali za duhovitimi kombinacijami preko krvi.

Druga tekma je potekala v znamenju prestiza med prvo in drugo osemletko iz Brežic. Nepriča-

kovano je zmagala I. osemletka, čeprav je bila II. osemletka favorit turnirja. Rezultat 6:5 je pokazal, da se da tudi z borbenostjo zmagati.

V zadnji tekmi turnirja sta se pomerili ekipi iz Cerkele in II. osemletke. Cerktjani so že takoj v začetku povedli s 5:0 in si tako zagotovili dovolj prednosti za ostali del tekme. Tekma se je končala 11:7 v korist Cerkele.

Prvo mesto je osvojila ekipa iz Cerkele, druga je bila I. osemletka, zadnja pa ekipa II. osemletke iz Brežic. Pionirji iz Cerkele so, čeprav fizično najslabši, dokazali, da igrajo najlepši in najkakovostnejši rokomet. Najboljši strelci so: Komočar (9) iz Cer-

Nov turistično športni center pod Triglavom

Na eni zadnjih sej OLO Kranj so razpravljali o zgraditvi turistično-športnega centra na Velom polju pod Triglavom. Zamisel je že stara, saj nudi Velo polje lepe možnosti za zimski šport. V programu je tudi ureditev dostopa

na Velo polje, zato so predlagali žičnico, cesto in kombinacijo obeh. Zgraditev dostopa bi pospešila razvoj turizma v tem predelu Gorenjske.

Na seji so prebrali tudi pogoje Gorenjske turistične zveze, kjer je podobno obra-

zložen zamisljeni načrt. V razpravi so nekateri člani zveze nakazali vsota ovir, ki lahko nastanejo pri graditvi tako pomembnega športnega centra. Vsi se dobro zavedajo, kakšen pomen bo potem dobilo Velo polje.

Na koncu so izvolili 13-članski odbor, ki bo nadzoroval dela, s katerimi bodo pričeli prihodnje leto. Investicijske stroške je prevzel OLO Kranj.

»ALI POZNAŠ SVOJ KRAJ?«

Javna zabavna ugankarska oddaja, ki jo je uvedla RTV Ljubljana, ima tak naslov in vsebuje mednarodno tekmovalje. Prva oddaja je bila 13. oktobra v Kranju. Prisostvovali so ji tudi delegati iz Novega mesta, ki bodo 10. novembra organizirali oddajo v domačem mestu.

V tekmovalje so zajeta vsa večja slovenska mesta in se vloga nastopajočih menja; tako so v Kranju spravevali ljubljanci, odgovarjali pa so predstavniki Kranja. V Novem mestu bodo spravevali Kranjčani, odgovarjali pa bodo Novomeščani. Tako se bo oddaja selila iz kraja v kraj, končala pa se bo v Ljubljani.

Tekmovalje obsega vprašanja iz zgodovine, prosvete in gospodarstva, ljudske tehnike in športa. Iz vsake od navedenih tem stavi vpraševalec tri vprašanja. V Kranju so na primer stavili kolektivno vprašanje, ki je zadevalo gostinstvo. V šestih minutah so morali prinesiti na kraj oddaje zaželeno jestvino in pijačo. Izbrano po jedilnem listu tiste restavracije. Vprašanja LT so se nanašala na spretnost radioamaterjev in modelarjev, športna pa na streljanje z rračno puško in metanje košarkarske žoge v koš. Kranjsko oddajo »Ali poznaš svoj kraj«, so dopolnili: oča iz Kranja, komorni zbor France Prešern, Gorenjski kvintet, rejce golobov, izdelovalec maket, predstavnik mestnega muzeja, ljubljanski jazz ansambel in pevec Vice Ukov. Tekmovalci so se zelo dobro odrezali, saj so zbrali 48 točk.

Oddaja v Novem mestu bo podobno potekala. Upamo, da se bomo tudi Novomeščani odrezali. Opozorjamo pa, da bo število vstopnic omejeno in da bodo morali mnogi novomeški oddajo gledati kar po televizorju. -c

Kegljaška liga Novega mesta

Tekmovalje v kegljaški ligi klubov Novega mesta je v IV. kolu dalo nastopajočim prvih rezultatov. Tako so člani drugega krožka KIC Pionir na kegljišču Vrhovnik sicer v slabih igri vendar proti prebrakovani osvojevali obe točki v tekmi s KIC Luknja in se tako v lestvici uvrstili pred KIC Luknja. Najbolj pa so vse ljubitelje kegljanja presenetili kegljači KK Merkurja, ki so po dolgemu času odlično zasedli in premagali enega najboljših klubov v Novem mestu - KK Vseh devet s 100 keglji razlike. Tako je tekmovalje postalo še bolj privlačno, ker postajajo ekipe z delavce vedno boljše.

Rezultati IV. kola: KK Luknja : KK Pionir 2 282:294 KK Merkur : KK Vseh devet 377:399 KK Novomeška : KK Luknja 392:397 KK Keleznik : KK IMV 244:211 KK Partizan : KK Kovnar 365:393 KK IMV : KK Pionir 1 269:375

V tekmovalju članic nastopata samo dve ekipi. V srečanju na kegljišču Pionir so članice Pionirja v tekmi s KK Majolko po lepi igri obeh ekip dobiti igro z rezultatom 178:169 podrtih kegljev. R. V.

ELAN : Partizan Senovo 3:1 (1:0)

V nedeljo sta se v prijateljskem srečanju pomerila domači ELAN in PARTIZAN s Senovega. Videc smo dokaj prej nogomet, žal pa so se pot domači igralci razočarali v igri pred golom. Sicer smo lahko z rezultatom zadovoljni, saj so se gostje pokazali kot dobro vigrano moštvo. Poznalno pa se je, da so vajeni manjšega igralca. Za domačine so bili uspešni Majerje, Besek in Milenkovič, gol za goste pa je bil dosežen zaradi nesporazuma o branilu. Dobro bi bilo, če bi domači izkoristili vsak prosti čas in igrali čim več prijateljskih tekem, kakor tudi da bi pričeli uvajati v moštvo nove moči. Le tako lahko pričakujemo znaten napredek. E. S.

Po eno prvo, drugo in tretje mesto za ELAN!

O mladih igralcih novomeškega nogometnega kluba Elan smo že večkrat pisali. Čeprav delajo v izredno težkih pogojih (nimajo niti primernega prostora za treniranje, niti sredstev za udeležbo na tekmovaljih nizejo uspeh za uspehom. Preteklo leto in nedeljo so uspešno odpravili v Ljubljano na zvezni turnir za Strojnikov memorial. Čeprav letošni niso mogli redno trenirati, so že na prvem tekmovalju izven Novega mesta zabeležili zelo lep uspeh. Uspehi so osvojevali eno prvo (Mikčeva pri pionirskih posameznih), eno drugo (ekipa pionir Elana) in eno tretje mesto (Mikčeva v konkurenci mladince), razen tega pa so pionirji osvojili peto mesto med naj-

boljšimi ekipami Slovenije. Sominrak in Gunde pa sta se uspešno uvrstila med zvezničarje najboljših, tako da v končnem vrstnem redu delita 9.-16. mesto. Največji uspeh je zabeležila pionirka trenera Mikec, ki je znova osvojila naslov najboljšega pionirke Slovenije v finalu z zmago z 2:0 nad Zrimcevo (Odrec). Se večji uspeh pomeni tretje mesto med mladinkami, kjer je izgnubila šele po težki borbi z državno prvakinja Petračeva - v polfinalu. Tu je uspešno premagala vrsto že znanih tekmovalk. V ekipnem tekmovalju sta imeli Elanovi pionirki malo smole. - Milčeva in Ulivca sta se v finalu podlegli Odreci z 1:3.

Tudi pionirji so se prav dobro odrezali, čeprav se niso uvrstili ravno med vrve. Ekipa Elana je premagala Ljubljano s 5:0, s Triglavom iz Kranja pa so izgubili z 2:5. Med posamezniki je le Berger končil že v drugem kolu, medtem ko sta se Somrak in Gunde dobro uvrstila. V tekmovalju mladinskih ekip sta Mikčeva in Turkova zasledila 5.-6. mesto, ker sta že v prvem kolu morali igrati z favoritom - Triglavom iz Kranja. Elanova ekipa je izgubila s 0:3.

V celoti so se Elanovi pionirji in pionirke že na prvem tekmovalju dobro uvrstili. Če bi imeli boljše pogoje za treniranje, bi bili prav gotovo uspehi še večji. V nasprotjem primeru pa bo treba NTK Elan razpršiti. fm

NA CESTI NISI SAMI!

Vpliv govornih moteni na psihični razvoj otroka

Piše defektologinja Kristina Rifelj

GOVORNE HIBE

Rebljanje

Bebljanje je precej neprijetna hiba, ki ne kvarja samo blagolasje, temveč povzroča bebjavcu vsakovrstne neprijetnosti. Bebljanja kot govorne hibe ne smemo zamenjati z bebljanjem v detinski dobi.

Vsak otrok bebja v pravem smislu besede v drugem ali tretjem letu starosti, ker še ne zmora pravilne izreke vseh glasov. Bebljanje se kaže v opuščanju nekaterih glasov, v pomanjkljivi in nejasni izreki ali nadomeščanju težjih glasov z lažjimi. (Namesto rida - liba ali jiba, guma - duma ali uma, trava - tava jid.) ter dostikrat tudi v nepravilni rabi jezikovnih oblik, kar imenujemo agronazajem.

K bebljanju štejemo: a) vse nepravilno izrečene glasove r ter zamenjavo tega glasu z drugim glasovi, na primer z l ali j; b) napačno izrečene sličnike in šumnike (s, c, z, š, č, ž).

V slovenščini rabimo za sigmatizme: izraza sesljanje in sesljanje; c) vse napačno izrečene besede k ali zamenjave glasu k z drugim glasovi.

Bebjavlec govori brez zatikanja, brez krčev in sogibov, ne pozna strahu pred govornim in pred poslušalcem, v čemer se bistveno razlikuje od jecavca. Bebjavec na splošno pravilno in smotno oblikuje svoje misli v govor, čeprav je ta do neke mere slabše razumljivo.

V dobi izmenjave mlečnih zob ali druge denticije začne otrok nekatere glasove, največ sličnike in šumnike, izgovarjati napačno. Tukaj običajno ni potrebna posebna terapija (zdravljenje), ker se izreka popravi, ko zrastejo stalni zobje.

Vzroki za bebljanje so različni, vendar je največ funkcionalnega bebljanja. Dostikrat pridejo napake v navado, posebno če starši iz slepe ljubezni do otroka sami bebjavajo, torej nepravilno izgovarjajo nekatere besede, kar si otrok s posnemanjem hitro prisvoji in obdrži. Zato je dolžnost staršev, da govorijo z otrokom vedno pravilno, ker mu bodo s tem prihranili mnogo neprijetnih ur in marsikatero zasmehovanje s strani drugih otrok.

V času praktičnega dela s takimi otroki sem naletela na več primerov, ko še v 4., 5. in 6. razredu netočno izgovarjajo sličnike in šumnike. Toda z dobro voljo in vajo pod nadzorstvom logopeda se popravijo govorne napake. Mnogo laže pa jih je popraviti takoj po vstopu v šolo ali še pred tem, kajti takrat otrok hitro pozabi napako in vzporedno z začetnim branjem popravi govorno hibo. Zato je zelo važno, da učitelji in starši pravočasno napote otroka z govorno hibo najprej k zdravniku, če morda nima organske okvare, potem pa k logopedu. Moram pa pripomniti, da mnogi starši ne opazijo, da njihov otrok ne govori pravilno, predvsem pa tam, kjer tudi mati ali oče govorita tako kot otrok in ne smatrata tega za napako. Poznam deklico, ki ne more izgovarjati točno sličnikov in šumnikov. Teh glasov se boji in govori zato tako tiho in boječe, da jo komaj razumem. Prav tudi se ji, da je kmalu sama opazila, da drugi ne govore tako kot ona in jo je sram. Prav gotovo potrebuje strokovno pomoč. Prišla je šele v drugem polletju, trudi se in redno vadi, toda zelo počasno napreduje. Deklica je sama iskala način, kako popraviti govorno hibo, a napačno, sedaj pa imam velike težave z njo, ker se mora najprej odvaditi naučne napake, šele potem netočne izreke. Ponovno poudarjam: starši, pomagajte svojim otrokom takoj, ko ste opazili, da ne govorijo pravilno! S tem boste prihranili otroku mnogo neprijetnih ur.

V letošnjem šolskem letu sem obravnavala 84 otrok z govornimi hibami in motnjami, in ugotovila, da je najlaže takrat, ko otrok še ni v šoli. Kako vse drugače je otroku, ki že nekaj šolskih let občuti, zasmehovanje s strani drugih otrok. V šoli je slab, boji se govora, neprestano so mu pred očmi glasovi, katerih ne more točno izgovarjati, govori tiho, če le more, je raje sam, samo da mu ne bi kdo kaj rekel. S tem se v njem razvijejo negativne lastnosti in čustva.

Spet nekaj povesa: na najlepši razgledni točki nad mestom, tik avtomobilske ceste, raste nova beneška postaja, združena s okusno zgrajenim paviljonom gostiščem. Od tu je na Brežice in Krško polje čudovit razgled

Spet nekaj povesa: na najlepši razgledni točki nad mestom, tik avtomobilske ceste, raste nova beneška postaja, združena s okusno zgrajenim paviljonom gostiščem. Od tu je na Brežice in Krško polje čudovit razgled

Spet nekaj povesa: na najlepši razgledni točki nad mestom, tik avtomobilske ceste, raste nova beneška postaja, združena s okusno zgrajenim paviljonom gostiščem. Od tu je na Brežice in Krško polje čudovit razgled

Spet nekaj povesa: na najlepši razgledni točki nad mestom, tik avtomobilske ceste, raste nova beneška postaja, združena s okusno zgrajenim paviljonom gostiščem. Od tu je na Brežice in Krško polje čudovit razgled

NAŠ OBISK

Pomenek v »dišeči« trgovnici

Majhno dekletce se je ustavilo pred prodajno mi-zo v novomeški Drogeriji.

Vidi se, da je v zadregi. Prodajalka jo poppraša: »Zelite?«

»Chat noir, kolonjsko vodo...« je dahnijo dekletce, ki pa je prijazno prodajalkino vprašanje ohrabrilo.

Tako prihajajo od vsepovsod. Dekleta, žene, gospodinjke, možje... Kaj vse si lahko nakupijo v drogeriji! Tisoč in tisoč stvari. Krema, kolonjske vode vseh vrst, brusilke električne aparate, fotografske aparate... kdo bi vse naštel.

»Letos poteka osemtrideset let, odkar sem v drogeriji,« je povedal tovarš TONE PLENČAR. »Spominjam se kako skromno smo začeli.« je pripovedoval. »Pred vojno je bil lastnik inž. Zalokar. Po vojni je bila drogerija nekaj časa poslovalnica raznih večjih podjetij, leta 1954 pa se je osamosvoila. V tem času se je trgovina zelo razmahnila...«

»Prav te dni ste obnovili prostore...«

»Da, prodajne prostore smo povečali za enkrat. Blago smo razporedili tako, da ga kupec lahko takoj...«

di in si ga tudi ogleda. Imamo velike zaloge kemičnih izdelkov, sanitetnega materiala toaletne galanterije, skratka stvari, ki jih v navadnih trgovinah ne dobiš.

»Ustaviva se pri kozmetiki. Lahko poveste, kakšna je potrošnja kolonjskih vod, raznih krem in drugih kozmetičnih sredstev?«

»Iz dneva v dan raste poraba, posebno po kremah in dišečih vodah naših renomiranih tovarn Vedroga, Lukšola, Neve, ki delajo po licenci tujih tovarn. Poraba vseh teh sredstev se je v zadnjem času zelo povečala. Ljudje, posebno dekleta, nenehoma sprašujejo po Chat noir, Chanelu, Smar-nici, Nageljku. V našo trgovino prihajajo iz Brežice, Bele krajine, Stične, skratka iz cele Dolenjske.«

»Lahko poveste, zakaj ste si izbrali ravno ta poklic?«

»Veseli me je od nekdanj. Predno sem prišel sem, sem v času šolanja lahko videl kemične procese v tovarnah. Moje zanimanje je postajalo vedno večje...«

»In kako porabite svoj prosti čas?« me je še zanimalo.

»Večji del dneva preživim z drogerijo. Če mi ostane še kakšna urica, jo najraje preživim na mopedu... Povedati moram še to, da sem sicer upravitnik drogerije, vendar pri nas osem odločimo vsi. Ves kolektiv. Ne pišite o meni, pišite o kolektivu...«

Po tridesetih letih izkušenja v novomeški »dišeči« trgovnici želimo, da bi Tone Plenčar še nadalje uspešno vodil najstarejšo in največjo drogerijo na Dolenjskem. P. B.

Novomeški proizvajalci

o varnosti pri delu, o združevanju sredstev in o novem industrijskem središču

V sredo, 26. oktobra, je bila seja zbornice proizvajalcev ObLO v Novem mestu. V prvi točki so odborniki poslušali poročilo o varnosti pri delu, saj povzročajo nesreče in bolezni tudi v novomeški občini zaskrbljujočo škodo. V gospodarskih organizacijah z nad 30 zaposlenimi je bilo v prvem polletju letos zaradi nesreč pri delu izgubljenih 4.473 delovnih dni, zaradi obolenj pa je bilo izgubljenih 51.805 delovnih dni. Skupna škoda v narodnem dohodku, neupoštevanje izplačila ponesrečenim in bolnikom ter vrednost nujenih zdravstvenih uslug, presega 135 milijonov!

Odborniki so se v razpravi pomudili okoli tega vprašanja, da je bila. Ugotovili so, da bi morala HTZ inspekcija posredovati, da bi proizvajalci orodij prodajali na tržišču stroje z vdelanimi zaščitnimi sredstvi. V mnogih podjetjih omejujejo nabavo HTZ zaščitnih sredstev na nakup halj za uslužbence in delovnih oblek, čeprav bi oboje lahko nabavili na račun materialnih stroškov. Velik odstotek nesreč se primeri na poti na delo in na povratku domov. Kolektivni premovali analizirajo vzroke nesreč in jih seveda zato ne morejo zmanjševati oziroma preprečevati. Tudi posebno prispevno stopnjo plačujejo podjetja socialnemu zavarovanju brez premijskega, kot nekaj samoumevnega. Doslej je skoroda ni bilo primera, da bi organ delavskega samoupravljanja o posebni prispevni stopnji razpravljala, analizirala vzroke in nato ukrepala. Le v podjetju Kremen se v drugem polletju letos prav zaradi takšnega postopka zmanjšali število bolezni na toliko, da ne bodo plačali posebnega prispevka in bodo prihranili 890.000 din. Primer Kremen, čeprav osamljen, je prepričljiv dokaz, da lahko tudi druga podjetja naredijo to se zelo mnogo.

Na seji je bilo prebrano tudi poročilo elektroenergetskega inšpektorja, ki kaže, da je stanje elektroinstalacij v večini primerov slabo in da so te pogosti vzrok nesreč pri delu. Odborniki so sprejeli niz zaključkov in priporočil:

NAČRT ODOBREN, TODA SREDSTVA?

Okvirni ometek načrta za rekonstrukcijo Cateških Toplic je bil pred nedavnim odobren. Izdelava načrta je veljala 4 milijone in pol dinarjev, stroške so si delili zdravilščina, občina in OLO vsak po tretjino. Projektivni biloro Trbovlje se nadaljuje s pripravljanim idejnim projektom za posamezne objekte, ki bodo grajeni v okviru novega zdravilišča. Samo izdelava teh načrtov bo stala nadaljnjih 10 milijonov dinarjev.

Privedena je gradnja 4 bazenov; olimpijskega odprtega, olimpijskega pokritega, posebnega bazena za neplavalce in otroškega bazena. Novo hotelsko poslopje, namenjeno prehodnim gostom, bo imelo 170 sob; zgraditi bo treba novo zdravstveno ordinacijo s pripadajočimi terapevtskimi prostori, restavracijo za prehodne goste s 1500 sedeži ter restavracijo za okrevance s 500 sedeži. Po predračunu iz leta 1959 bi vse to veljalo 750 milijonov dinarjev investicijskih sredstev, znano pa je da so se gradbene storitve od takrat podražile.

Brez dvoma pa bi Cateške Toplice z ozirom na veliko zalogo termalne vode in pa ker je v neposredni bližini Zagreb vroča na sredstva družbe brez večjih težav vročilo.

Gozdar o gozdarstvu

Naj ga predstavim: Rade KALINOVIC, gozdarski inženir na Kmetijskem gozdarskem posestvu Novo mesto.

— Poteklo je že 10 let, kar delate v gozdarstvu na Dolenjskem. Kako ste prišli na Dolenjsko, posebno se, ko niste rojak?

— Dolenjski rojak res nisem, saj je moj rojstni kraj Negotin ob bolgarsko-romunski meji ravno na drugem koncu Jugoslavije. Tukaj sem se skoraj že »aklimatiziral«, če se izrazim strokovno. Kako sem prišel na Dolenjsko? Po končanem študiju sem bil po plan distrib. dodeljen vladi LRS Delo v administraciji mi ni ugajalo. Zazel sem si delo v gozdarski operativi. Tako sem se kmalu znašel na Dolenjskem. Prvo delovno mesto Poljane-Rog.

— Kakšno je vaše delo sedaj in kaj je obsegal v preteklih 10 letih?

— Že od leta 1955 vodim pri Kmetijskem gozdarskem posestvu Novo mesto odsek za izkoriščanje gozdov. Moja dejavnost v preteklih letih je bila usmerjena v to panogo gozdarstva. Tudi pri bivšem podjetju LIP sem vodil izkoriščanje gozdov, razen 2 leti, ko sem delal za kombinat v Novem mestu oz. Straži. Delo ni bilo lahko. Posebno ne v planskih letih, ko so morali gozdovi dati velik prispevek za obnovo našega gospodarstva. Ne bi se rad spuščal v podrobnosti. Naj vam navedem, da smo v času, odkar vodim izkoriščanje gozdov, posekali pribl. 1.400.000 m³ lesa (glavcevi in listavci). Da smo imeli pri organizaciji dela in v proizvodnji velike težave in probleme — posebno še v planskih letih — je znano.

obdelavo kombinata smatram za uspešno delo. Izgraditev samega kombinata je potem deloma zastala iz objektivnih razlogov. Lansko leto je bilo toliko dograjeno, da je proizvodnja lahko stekla.

— Kot aktivni član Društva inženirjev in tehnikov ste si precej prizadevali za strokovno izpopolnitev gozdarskega kadra?

— V organizaciji DIT aktivno sodelujem že od njene osnovanja. Tu sem se zavzel za strokovno izpopolnjevanje gozdarskega kadra Dolenjske. Sodeloval sem pri organiziranju seminarjev in tečajev za gozdne delavce in lo-

je predstavnik komisije za urbanizem seznanil prisotne s perspektivnim načrtom gradnje novomeškega industrijskega središča. To se bo raztezalo na področju od tovarne Novoteksa v Bršljinu do Novolesa v Straži. Dosedanji industrijski objekti so v Novem mestu močno raztreseni, perspektivni načrt industrijskega središča pa, vsklajen z urbanističnim, nudi na omejenem področju dovolj prostora za koncentracijo industrije. V neposredni bližini tega področja je dovolj tehnične vode, v bližini sta avtomobilska cesta in železnica. Ker bo vsa industrija grajena na strnjemem področju, bo to znatno pocenilo komunalne gradnje in razne instalacije. Tudi nagib zemljišča je ugoden za kanalizacijo. Bodoče industrijsko središče ne leži ob glavnih vpadnicah v Novo mesto, kar je spet ugodno. Odborniki so postavili več vprašanj in dobili na vsa zadovoljiva odgovor.

Delo v novi zdravstveni postaji v Semiču

Zdravstveni dom Črnomelj je odprl novo zdravstveno postajo v Semiču. Urejena je v prostorih bivšega gostišča »Dr. ganc« ter jo uporablja okoli 5 tisoč prebivalcev Semiča ter okoljskih naselij Črešnjavec, Srekljavec, Črnošnjice in drugih.

Priznanje za prizadevanje pri gradnji in urejanju nove zdravstvene postaje je bolniški sestri Seki Vrančarjevi ter upravniku zdravstvenega doma v Črnomlju dr. Branku Uršku. Prvenstvo pa seveda vsem vaščanom, ki so prispevali svoj delež v materialu ali s prostovoljnimi delom.

Tovarna pohišva pripravlja rekonstrukcijo

Rekonstrukcija Tovarne pohišva v Brežicah, pravzaprav novogradnja predvidenih objektov, pomeni zelo pripravno rešitev predvsem zato, ker je je moč uresničiti v dveh stopnjah. Obe sestavljata dokončno zgrajeno tovarno, toda že uresničitev prve polovice načrta omogoča večjo proizvodnjo. Obe stopnji rekonstrukci-

je bi bili opravljeni v dveh letih. Tovarna bi nato proizvajala dve vrsti sodobnega pohišva, proizvodnja pa bi v primeru potrebe zlahka preusmerila tudi v izdelavo kosovnega pohišva.

V tovarni je zdaj zaposlenih približno 250 delavcev, ko bi bila opravljena prva stopnja rekonstrukcije, bi se število povečalo na 350 delavcev, po končani izgradnji pa na 500 zaposlenih. Družbeni bruto proizvod je zdaj približno 300 milijonov na leto, po prvi stopnji obnove bi bil 900 milijonov dinarjev, ko pa bi bila tovarna popolnoma dograjena, bi naredila na leto za 1 milijardo 600 milijonov dinarjev bruto proizvoda. Iz tega lahko razberemo, da se bo tovarna pohišva razvila v največji industrijski objekt v brežiški občini.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Elaborat je že potrjen, odprto pa je vprašanje investicijskih sredstev. Investicijska vsota, potrebna za uresničitev vsega načrta, znaša 1 milijardo 300 milijonov dinarjev, samo za prvo stopnjo rekonstrukcije pa bi bilo potrebnih približno 700 milijonov dinarjev.

Po trdem, napornem delu se kozareček sladkega mošta vsakomur pričeže. Tudi možje vinarskega odseka bizelske zadruge so ga v četrtek popoldne spili pol litra, pa še nam so ga dali pokusiti (kako bi sicer poročali, da je sladek in močan, čeprav ne tak, kakor prejšnja, ugodnejša leta) — in res je škoda, da bo letos vinskega pridelka znatno manj kot lani

V enem letu: od 80 na 450 milijonov

V brežiškem Agroservisu so letos začeli razmišljati o povečanju proizvodnje in boljsem izkoriščanju proizvodnih zmogljivosti. Dalj časa so tuhtali, da bi razen servisne službe osvojili še kakšen proizvod, s katerim bi bolje izkoriščali svoje zmogljivosti, ki so bile sedaj koriščene le do 60 odstotno. S tem bi znižali prodajno ceno uslug, hkrati pa ustvarjali večji dohodek za razvoj podjetja in komunalne dejavnosti v občini.

Tako so se aprila odločili za proizvodnjo namakalnih naprav iz plastičnih cevi. Treba pa je bilo rešiti še vprašanje spajanja plastičnih cevi s kovinskimi spojkami. To je uspelo inženirju Francu Kralju. Tudi prvi poskus je dobro uspel. Pred kratkim so prve metre že proizvedli v serijski proizvodnji.

V Agroservisu izdelujejo v glavnem kovinske dele, plastične cevi pa jim bo izdeloval Jugovini v Splitu. Računajo, da bodo prihodnje leto izdelali že pribl. 160 km namakalnih naprav. Za nemoteno proizvodnjo bodo nabavili še nekaj strojne opreme. Bruto produkt bodo tako povečali od sedanjih 80 milijonov na 450 milijonov, v nekaj letih pa do milijarde dinarjev. Te namakalne naprave bodo modernnejše in še za okoli 20 odstotkov cenejše od dosedanjih. Zanje se zanimajo tudi tuje države. Prav zdaj so se udeležili natečaja v Egiptu.

Izrazili smo dvom, da bo šla morda proizvodnja namakalnih naprav na škodo servisne službe. V podjetju pa nam zatrdjujejo, da je ta strah ovdé. Dosedanja servisna služba ne bodo samo obdržali, temveč jo bodo celo tudi razvijali v izdelovanje raznih kmetijskih pripomočkov. Za kmetijske stroje in traktorje bodo še naprej tako skrbeli kot so doslej.

Ob slovesu so nam zaupali še to, da so pričeli izdelovati tudi ročnike za gašenje požarov na ladjah. Vse to bodo v brežiškem Agroservisu dosegli z majhnimi investicijskimi naložbami in z minimalnim povečanjem delovne sile. Čeže, da bo podjetje že v nekaj letih med najmočnejšimi v občini.

Zavarovanje samostojnih obrtnikov

V Beogradu je bilo dvo-dnevno posvetovanje, na katerem so obravnavali osnutek zakona o zdravstvenem zavarovanju ter osnutek zakona o socialnem zavarovanju samostojnih obrtnikov.

M. J.

S PLENARNE SEJE OBČINSKEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE V ČRNOMLJU

Najtesnejše sodelovanje

z ljudmi — to naj bo vodilno geslo organizacij Socialistične zveze in njenih članov v črnomaljski komuni — Predlog: 29 krajevnih organizacij in 17 podružnic SZDL

Priloge na krajevne konference, poročilo o izpolnjevanju letnega načrta in razgovor o osnovah bodočega petletnega perspektivnega plana je bila vsebina zelo razgibane seje občinskega odbora SZDL 26. oktobra v Črnomlju.

S sestanki vaških organizacij — po novem podružnic SZDL — so v črnomaljski občini že pričeli. Na njih med ostalim volijo delegate za krajevne konference, ki bodo v novembru, hkrati pa rešujejo organizacijske zadeve in sprejemajo programe dela organizacij SZDL. Po novi organizacijski razdelitvi, ki je prilagojena novemu statusu SZDL in krajevnim razmeram, bo v črnomaljski komuni 29 krajevnih organizacij in 17 podružnic SZDL. V črnomaljski komuni je sedaj članjenih v SZDL 87 odstotkov volivcev. Menjajo, da bodo to število do V. kongresa SZDL Slovenije še znatno povečali. Na krajevnih konferencah bodo izvolili 188 delegatov za občinsko konferenco, kolektivni člani SZDL pa bodo volili za občinsko konferenco 20 delegatov.

Na seji občinskega odbora SZDL so zlasti obravnavali priprave na krajevne konference. Jasno je, da bo potreben na teh temeljit razgovor o mnogih stvareh, ki zanimajo člane SZDL. Le-ti želijo odgovore na številna vprašanja, pripravljajo pa tudi predloge. Med ostalim bo prišlo na vrsto tudi vprašanje, zakaj ne sklicujejo bolj pogosto zbornice volivcev, zakaj volivci ne dobe odgovorov na svoje predloge in vprašanja, zakaj niso bili uresničene organizacije vseh tistih komunalnih del, za katere so prebivalci objubili samoprispevek in podobno. Člani SZDL in ostali volivci želijo biti o vsem seznanjeni, ker je to pogoj, da se še bolj vključijo v prizadevanje za splošni napredek vsakega kraja in komun. Člani SZDL na dragatškem področju želijo in zahtevajo točno pojasnilo, zakaj se je zavlekel pričetek gradnje tako potrebne šole. V Črnomlju bodo člani SZDL rekli besedo o njihovi Stanovanjski skupnosti, ki je samo na papirju, hoteli bodo pa tudi ve-

deti, zakaj še ni stekla adaptacija Zdravstvenega doma, gradnja nove lekarnice in pod. Nadalje bodo člani SZDL na krajevnih konferencah govorili tudi o izpolnjevanju letnega družbenega načrta. Ne samo v celoti, pač pa v vsaki gospodarski organizaciji posebej. Na splošno res ne bodo mogli grajati, saj bo, kot vse kaže, letni načrt kljub povečanju za 40 odstotkov in zakasnitvi v investicijskih naložbah, do konca leta še presežen. To pa ne pomeni, da so vsa podjetja vključila v proizvodnjo vse zmogljivosti in vse rezerve. Prav o tem pa se je potrebno podrobno pogovoriti.

Na krajevnih konferencah bodo razpravljali o osnovah bodočega perspektivnega družbenega načrta. Na seji občinskega odbora SZDL so menili, da je treba v bodoče predvsem utrditi in širiti obstoječa podjetja kot so BELT, Rudnik rjavega premoga, obrst IEV na Vrtači, KOVINAR, podjetje ZORA in druga, hkrati pa ustanovljati tudi obrtna podjetja, zlasti uslužbna. — Poglavitna težnja v bodočem petletnem perspektivnem načrtu mora biti ustvarjanje lastnih sredstev za nadaljnjo razširitev proizvodnje. V kmetijski vstopu menijo dati poudarek nadaljnji razširitvi pogodbenega sodelovanja in pričetku načrtnega pogozdovanja tistih površin, ki ne pridejo v poštev za poljedelstvo in krmsko proizvodnjo. Člani SZDL bodo dali nedvomno mnogo koristnih predlogov in misli za sestavo perspektivnega načrta. O teh osnovah bosta kmalu razpravljala tudi oba zbora občinskega ljudskega odbora, zatem pa bodo o tem razpravljali na zborih volivcev, preden bo plan končno izdelan.

Najtesnejše sodelovanje z ljudmi, to mora biti, kot so podučili na občinski seji, vodilno geslo organizacije SZDL in njenih članov v črnomaljski komuni.

V sevniški občini — 31 krajevnih organizacij Socialistične zveze

Plodno zasedanje občinskega odbora SZDL v Sevnicah, pretekli četrtek je prineslo vrsto silepov in misli, ki jih bodo krajevne organizacije ob svojih konferencah v novembru s pridom uporabile.

V prvi točki dnevnega reda so se člani plenuma in predsednik sedanjih osnovnih organizacij dobro seznanili s programom in z vsebino dela konferenc. Sklenili so, da bodo volitve in konference potekale po pravilniku, ki ga je sprejel plenum. Za glavne točke dnevnega reda pa so vsa področja določili: kratek zunanje-politični pregled, analizo dosedanjega dela osnovne organizacije SZDL, razpravo o predlogu perspektivnega plana razvoja industrije, obrti in gradbeništvu (to je tretjina vse snovi, ki se bo obdelala na vseh krajevnih organizacijah o perspektivnem planu, ostali dve tretjini pa bodo predložili kasneje, ko bosta izdelani), posebno obravnavo perspektivnega plana kraja in področja krajevne organizacije in poročilo o članstvu in finančnem poslovanju. Važen sklep je tudi ta, da se naj konferenca predloži obračun dosedanjega poslovanja. Razen tega bodo posamezne krajevne konference obravnavale tudi svoje specifične krajevne probleme.

Prebivalci občine lahko sodelovanja in pričetku načrtnega pogozdovanja tistih površin, ki ne pridejo v poštev za poljedelstvo in krmsko proizvodnjo. Člani SZDL bodo dali nedvomno mnogo koristnih predlogov in misli za sestavo perspektivnega načrta. O teh osnovah bosta kmalu razpravljala tudi oba zbora občinskega ljudskega odbora, zatem pa bodo o tem razpravljali na zborih volivcev, preden bo plan končno izdelan.

Najtesnejše sodelovanje z ljudmi, to mora biti, kot so podučili na občinski seji, vodilno geslo organizacije SZDL in njenih članov v črnomaljski komuni.

Omeniti je tudi, da bodo pred konferencaimi sestanki posameznih podružnic, kjer jih ustanovljajo. Podružnični odbor bodo šteli po tri člane, odbori krajevnih organizacij pa od 15 do 27 članov. Vse krajevne organizacije bodo imele tudi izvršilne odbore, ki bodo šteli od 5 do 7 članov ter nadzorne odbore s tremi ali petimi člani. Za občinsko konferenco bodo krajevne organizacije volile na vsakih 35 članov 1 delegata. Tako se bo na občinski konferenci zbralo nad 200 delegatov. Okoli 20 delegatov bodo dale druge organizacije, ki so kolektivni člani SZDL.

V drugi točki je plenum poslušal poročilo sveta Svobode in prosvetnih društev o dosedanjem delu in bodočih načrtih. Skupna ugotovitev prisotnih je bila, da je dosedanje kulturno poslanstvo te vrste izživljanja članov SZDL rodilo bogate sadove in da je ena od nalog organizacij SZDL, da čimbolj pomagajo društvom pri plemenitem hotenju.

Obravnavali so tudi tekoče organizacijske stvari. Prisotni so bili s kratkim in jedrnatim zasedanjem zadovoljni. —ok

Senovo in Brestanica: predvsem otroški vrtec!

V nedeljo, 23. oktobra, je bila na Senovem plenarna seja Občinskega odbora SZDL. Razpravljali so o bodočih krajevnih odborih Socialistične zveze o pripravah na krajevne konference ter o stanovanjskih skupnostih in stanovanjski izgradnji.

V senovski občini bosta delovali dve stanovanjski skupnosti: ena na Senovem in ena v Brestanici. Delati bosta začeli še letos.

Prebivalci občine lahko sodelovanja in pričetku načrtnega pogozdovanja tistih površin, ki ne pridejo v poštev za poljedelstvo in krmsko proizvodnjo. Člani SZDL bodo dali nedvomno mnogo koristnih predlogov in misli za sestavo perspektivnega načrta. O teh osnovah bosta kmalu razpravljala tudi oba zbora občinskega ljudskega odbora, zatem pa bodo o tem razpravljali na zborih volivcev, preden bo plan končno izdelan.

Presenečenje na Bizeljskem

Skoraj 500 ljudi na prvem »ustnem časopisu« novinarnih iz Novega mesta — Sodelovanje podružnice Novinarskega društva Slovenije v predkongresni dejavnosti organizacije Socialistične zveze v okraju — Prihodnji večer: v četrtek 10. novembra v Trebnjem

Teden dni so rdeči plakati na Bizeljskem in v vseh okoliških vaseh vabili na nevsakdanjo prireditev, ki je v četrtek zvečer, 27. oktobra, zbrala resnično rekordno število bízelskega zadržnega doma. Zamilsel podružnice Novinarskega društva Slovenije v Novem mestu, da pred V. kongresom SZDL Slovenije in vseh prirediteljev predkongresno dejavnost krajevnih organizacij Socialistične zveze, je uspelo prestala prvo javno preizkušnjo.

Z razumljivo radovednostjo so Bízelski pričakovali, kaj jim lahko prinese novega takle večer »ustnega časopisa«. Da časnikere beremo, to ni nič novega — da pa bi jih poslušali, je bilo nekaj nevsakdanjega. In zares je množica ljudi (455

sebež poživila vrsta fotografij, ki so jih novinarji posneli tik pred nastopom in v urah pred začetkom prireditve. Vmes so zapeli domači pevci pod vodstvom tov. Halerja, vneto pa je sodeloval tudi domači trio. Z nagradnim žrebanjem, za katerega so prispevala darila podjetja na Bizeljskem, je bil uspeh večer zaključen.

Morda je bil spored za prvič nekolikani predolg, bil pa je vseskozi zanimiv in je prav hitro potekal. Novinarji so si pomagali z magnetofonom in z epidiaskopom, tako da so ljudje sebež silšali in videli na platnu; posebno so jih navdušili pesnetki iz kleti vinarke zadruge, domačih trgovin, šole, pošte in dvorane, katero so na polnili do zadnjega kotička, že čez dobre pol ure pa so se videli na platnu. Nič manj niso bili zanimivi komentari o domačih in svetovnih dogodkih, presenečenje posebne vrste pa sta bila razgovora s predstavnikom Socialistične zveze. Na prikupen način so obiskovalci spoznali vrsto problemov, ki jih rešuje — ali pa jih bo morala načeti — krajevna organi-

zacija SZDL. Prav gotovo lahko taki večeri in javni razgovori s predstavniki krajevnih odborov in organizacij SZDL veliko pripomorejo h kar najzvišnejši razgibanosti vrst Socialistične zveze pred V. kongresom.

V tem pa je tudi namen pomoči, ki jo bodo novinarji Dela, RTV Ljubljana in Dolenjskega lista nudili organizacijam SZDL v okraju pred kongresom. Prihodnji večer bo v četrtek 10. novembra v Trebnjem.

Domači trio je urezal celo vrsto poskočnih in res lepo ubranih viž

V metliški občini: še pet novih krajevnih odborov

V oktobru so bili v vseh metliški občini zbori volivcev. Na dnevi red so bila postavljena pomembna vprašanja, ki zanimajo vsakega posameznika in občinski skupnost kot celoto, kakor so šolska vprašanja, reorganizacija krajevnih odborov, izpolnitev družbenega plana, stanovanjska sitka, novi agrotehniški ukrepi in obnova vinogradov.

Do sedaj je bilo na področju metliške občine samo osem krajevnih odborov. Nastale so precejšnje spremembe, saj bo odsljed naprej obstajalo še pet novih krajevnih odborov: Dobravice, ki so bile do zdaj pod Podzemljem, Slamna vas, Grabrovec, Gurgorje in Metlika. Kjer do sedaj ni bilo odbora. Ob ustanavljanju novih odborov so se pogovorili o njihovi vlogi in delu.

Razprava o šolskih vprašanjih je volivce pritegnila. Seznanili so se s težavami in skrbmi, katere morajo šole in učiteljski kader premagovati. Na Božakovem so govorili o ureditvi in asanaciji šole, v Draščih je potreben vodnjak, v Podzemlju in Gradcu so razpravljali o dograditvi ene

učilnice, ker imajo sedaj samo tri učilnice, kar je vsakakor premalo za popolno osnovno šolo. V ta namen bodo uvedli krajevno samopomoč. Les, pesek in delovno silo bodo dali prebivalci sami, ostalo naj bi prispevala občina. To je pohvale vreden primer reševanja šolskih vprašanj! V Metliki so govorili o gradnji šole, ki jo bo potrebno zgraditi čez nekaj let, ker so že v letošnjem letu vsi šolski prostori popolnoma zavzeti.

Drugo leto bi bilo treba misliti vsaj na lokacijo šole in načrte. Novih agrotehničnih ukrepov so se kmetje z veseljem oprijeli; videli so, da jim je to v korist. V Draščih je vinogradnik nadvse zanimiva obnova vinogradov. Pripravila se, da se bodo obnovili stari in zapušteni vinogradi; kompleks naj bi zajel na področju Višoščev, Vinomera in Draščev 83 hektarov zemljišča.

ŠE NEKAJ METLIŠKIH NOVIC

● Tudi v Metliki je pretekli teden občinski ljudski odbor organiziral strojepisno tekmovanje, za katerega se je prijavilo 10 tekmovalcev. Prvo mesto je z velikim prednostjo zasedla učilnica ObLO Metlika Puš Malči z 298 čistimi udarci v minuti, za njo pa sta se zvrstili učilnica okrajnega sodelišča Martina Oberman z 207 čistimi udarci in učilnica ObLO Metlika Marija Svajcar z 202 čistimi udarci na minuto. Vse te in tudi ostale tekmovalke so za nagrado prejele iz-

delke Belokranjske trikotne tovarne ali pa denarne zneske. ● Za večerno šolo v Metliki je letos še večje zanimanje kot lani, saj se je v dva oddelka za odrasle vpisalo skoraj 80 kandidatorov. Res, da jih bo nekaj odpadlo, toda vseeno bo še precejšnje število tistih, ki si bodo v večerni šoli izpopolnili znanje in si ob zaključku pridobili potrebno kvalifikacijo. ● Na metliški bencinski postaji so pretekli mesec postavili še dve črpalnici, tako da se zdaj lahko vozilki motornih vozil oskrbe z nafto, bencinom in super plavim.

Drobiž iz Sevnice in okolice

● Na posvetovanju, ki ga je sklicala občina pretekli četrtek, so se predstavniki gospodarstva sevnice občine pogovorili o izdelavi perspektivnega plana za nadaljnjih pet let. Ugotovili so, da so z delom precej za ostalimi in da bodo morali pohiteti. Do 7. novembra naj bi vse gospodarske organizacije oddale prve predloge petletnega plana. Hkrati so pričele intenzivno delati tudi komisije, postavljene pri občini za isto vprašanje. Teh komisij je 11, razen njih je pa še centralna komisija. Te so bile ustanovljene sicer že lani, vendar so reke od njih dale od sebe kaj več kot po en zapisnik. O tem materialu bodo razpravljali nato vsi občani preko organizacij SZDL.

● Na zadnjem plenumu SZDL je predstavnik z Bučke predlagal, naj bi skupno z ob-

čino Novo mesto v prihodnjem letu dogradili cesto Radulje — avto cesta. To je naravni podaljšek že obstoječe ceste imenoljca —Zavratec—Radulje, ki jo je GPZ gradilo predlansko leto in lani. S tem bi se zveza med dolino Save in avto cesto skrajšala za okroglih 7 kilometrov, od ceste bi imeli predsejno korist vsi prebivalci tega področja. Gradili naj bi jo v okviru proslav 20. obletnice prvega napada partizanov (dne 1. novembra 1941) na Bučko. O predlogu je vredno razmisлити.

● Podmladkarji Avtomoto društva v Sevnici so se po dolgih pripravah te dni pojavili na cestah — v uniformah prometne milice. Veliko teoretičnih ur je bilo potrebnih, da se sedaj v spremstvu starejših tovarišev lahko pojavijo na cestah in urejujejo promet. To jim gre kar dobro

od rok. Posebno veselje pa je, ko se vsako popoldne preoblečejo po štirje v lične uniforme in postanejo »uradne osebe«. Vendar — ni šale, prekrškarji morajo lepo seči v denarnico. Kroček razširjajo z novimi pionirji.

● Starši otrok iz Loke, ki so resno zaskrbljeni zaradi izgube enega leta, bi radi vedeli, zakaj v Loki ni 5. razreda. Če se dopolnijo pouk nemščine ne bo kmalu prišel, otroci prihajajo leto ne bodo mogli obiskovati 6. razreda. Prav je, da svet za šolstvo to reč hitro uredi, ker se baže da in ne zahteva posebnega truda. Treba je le malo več razumevanja, učitelj jezika pa se menja da dobi za honorarno delo.

ZAHVALA
Namesto venca na grob pokojnega
ROBERTA FUXA
so darovali večji znesek za šolsko kuhinjo v Metliki dr. Albin Pečavar, mr. ph. Gofko Jug in veterinar Ernest Bezenšek. Prisrčna hvala!

Umrl je Mlinarčkov oče iz Šutne

Ko se je Mlinarčkov oče 23. septembra še čil in zdrav udeležil pogreba svoje svakinje, Kerinove matere iz Podbočja, pač ni slutiti, da bo čez štiri najst dni sam ležal na mrtvaškem odru. Čeprav do zadnjega vesel in razpoložen, ga je po krajši bolezni pokosila smrt.

Kot sin malega komete se je pred 70 leti rodil v Dolu, kjer je prečel detinstvo. Doma je bilo kruha malo; zato je leta 1905 ošel v Ameriko, kjer je šest let delal, nato pa se vrnil domov. Takoj je moral v avstroogrsko vojsko in si šele leta 1913 z v Ameriki prisluženi denarjem kupil kmetijo z vodnim mlinom v Šutni. Komaj si je zaš urejati gospodarstvo, že je moral v prvo svetovno vojno. Na ruski fronti je bil ujet in

je v Rusiji preživel skoraj štiri leta. Domov je prišel konec leta 1918 z novimi idejami, ki se jih je naučil v Rusiji.

Poročil se je s Kerinovo hčerko iz Podbočja in z njo sta si lepo uredila dom in gospodarstvo, saj je bil daleč naokoli znan kot eden najnaprednejših kmetov. Bil je dobrična, vedno nasmehljiva in je bil pomemben, kjerkoli je moral. Kot naprednjak je tudi ves čas podpiral narodnosvohodno vojno.

Njegov pogreb je pričel, kakovo je bil priljubljen, saj se ga je udeležilo na stotine ljudi iz bližnje in daljne okolice.

Mlinarčkovega očeta — Toneta Kodriča bomo vsi, ki smo ga normalno ohranili v našem spominu!

TEM TEDIJ VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Cetrtek, 3. novembra — Silva Petek, 4. novembra — Drago Sobota, 5. novembra — Sabina Nedelja, 6. novembra — Lenart Ponedeljek, 7. nov. — Okt. revol. Torek, 8. novembra — Bogomir Sreda, 9. novembra — Nevenka

OBVESTILA

Vsi nekdanji pripadniki Jurinših bataljonov 13. in 18. divizije VII. korpusa naj sporočijo svoje sedanjere naslove uredništvu revije »Borec« zaradi tovariškega srečanja, ki naj bi bilo prihodnje leto na primerenem kraju, po skupnem dogovoru.

Tovariši in tovariške naj navedejo tudi čas, od kdaj pa do kdaj so bili v obeh bataljoni, kakšno funkcijo opravljali in kakšen čin so imeli.

DRUŠTVO PRIJATELJEV MLADINE, NOVO MESTO, vabi vse člane in prijatelje društva na redni letni občni zbor, ki bo v sredo, 9. novembra 1950, ob 19.30 (po polnoči zvečer) v dvorani Sindikalnega doma Novo mesto.

KINO

Cromwell; 4. in 6. XI. franc. ital. film »Ogledalo za dve osebi« in 9. XI. amer. barvni film »Po vabilu na ples«.
Dol Toplice; 5. in 6. XI. mehiki film »Serenada v Mehiki«.
Kostanjevica; 6. XI. ital. barvni film »Izgubljeni kontinent«.
Metlika; 5. in 6. XI. »Kabirijine noče«.
Novo mesto »Krika«; 4. do 7. XI. franc. barvni film »Leptotica in cigani«. Od 8. do 10. XI. gruzijski film »Fuji otroci«. Od 8. do 10. XI. mladinski program: franc. barvni film »rdeči balon«.
Mokronog; 5. in 6. XI. sovjetski film »Delo Rumjančeva«.
Semič; 6. XI. franc. film »Ljudje brez važnosti«.
Senovo; 5. in 6. XI. »Skrivnost dveh oceanov«. 3. in 10. XI. japon. film »Sreča iz Japona«.
Sevnica; 5. in 6. XI. sovj. film »Lele žerjavi«.
Trebnje; 5. in 6. XI. ital. film »Simfonija ljubezni«. Predstava v soboto ob 19. uri in v nedeljo ob 14. in 18. uri.
Začembek; 5. XI. franc. film »Primer dr. Laurenta«.
GIBANJE PREBIVALSTVA

ZAHVALE

Iskreno se zahvaljujem primarju dr. Smrečniku, zdravnikoma dr. Trobišu in dr. Zakrajskovi, sestrama Jožici in Mariji ter stremne osebi in obiskovalcem za pozornost in strpe, ki so mi jo izkazali med zdravljenjem.

ZAHVALA
Družina Gundc iz Novega mesta. Jenkova 1, je podarila Društvu prijateljev mladine v Novem mestu št. 123 mesto venca Stanetu Falknerju.

SPORED RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN
napoved časa, poročila, vremenska napoved in obvestila — ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00; radijski dnevnik ob 19.30, poročila in pregled tiska ob 23.00, zadnja poročila in zaključek oddaje ob 24.00

SOBOTA, 5. novembra
5.00—8.00 Dobro jutro (tipisan glasbeni spored), 8.05 Zapisni orkester RTV Beograd, 8.30 Majski koncert, 8.45 Radijska igra, 9.00 Radijska igra za mlade, 9.30 Ali vam ugašat, 10.15 Zvočni mozik, 11.00 Od popevke do popevke, 11.30 Pionirski dnevnik, 11.55 Slovenski mladinski orkester, 12.30 Pionirski mladinski poslušalec, 12.50 Dobri znanji koderjo in pojo, 12.15 Kmetijski nasveti, 12.25 Zabavni opoldniški spored, 12.35 Obvestila in reklame, 13.00 Pionirski orkester JLA, 13.30 Dvospočetni in podzvojni, 13.55 Obvestila in reklame, 14.00 Radijska igra, 14.30 Knjižnega trga, 14.50 Zvočni kaledoskop, 16. 25 Iz najnovjšega repertoarja »Jugoton«, 16.40 Pevski zbor »Franciscan« iz Kranja, 17.00 Lokalni dnevnik, 17.15 Po kinu se dobimo, 17.45 Cetr ure s pevcom Markom Novoselem, 18.00 Jeziki-korni pogovori, 18.30 Narodne in ljudske pesmi, 18.45 Radijska igra, 19.30 Pionirski orkester, 19.45 Radijski dnevnik, 19.55 Radijska igra, 20.00 Radijski dnevnik, 20.15 Radijski dnevnik, 20.30 Izberite melodijo tedna, 20.50 Orkester Jackie Gleason, 21.00 Sprehodi po glasbeni galeriji — 1. 22.15 Pje ob vsakem sprejemniku, 22.05 Nočni komorni koncert.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Stefica Drazan z Obra — dečka, Otilija Retelj iz Dol. Dobrave — deklco, Jožeta Avguštinčič iz Male Loke — dečka, Marija Puhar iz Gor. Brezovice — dečka, Tereziya Pirc Dol. Stráže — deklco, Bera Starešič iz Balkevec — dečka, Ana Cunk iz Gaberja — dečka, Marija Nose iz Gaberja — dečka, Albin Zore z Mirne — dečka, Milka Cvrtan iz Čekanje — dečka, Tereziya Mesojedec iz Čeče vasi — dečka, Vida Hrastr iz Male Buče vasi — deklco, Ana Koželj iz Luce — deklco, Marija Bečaj iz Sevnice — dečka, Pecca Vuksinič iz Božakovskega

Brežiška porodnišnica

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Matilda Matkovič iz Brezja — deklco, Stefica Stiperešič iz Lugaškega brega — deklco, Zdenka Baluš iz Prebrje — dečka, Zdenka Baluš iz Prebrje — dečka, Marija Cvrtan iz Mrzlave vasi — deklco, Marija Peterkovič iz Gornje Lenarta — deklco, Cvetica Pohar iz Libne — deklco, Antonija Zevnik iz Čatez iz Brezje, Milica Črbežič iz Dolenc vasi — deklco, Milena Romih iz Bistrice ob Sotli — deklco, Jožeta Uršič iz Kladija — deklco, Marija Kerin iz Smarčnega pri Leti — dečka, Marija Kosančič iz Gor. Orije — deklco, Bernarda Zlobič iz Brezje, Zdenka Baluš iz Prebrje, Ana Barič iz Sevnice — dečka, Jožeta Cizelj iz Piršenbega — dečka.

Brežiška kronika nesreč

Pretekli teden so se ponesečili in iskali pomoč v brežiški bolnišnici: Anton Bruderman, pisar, ki je padel pri padcu z mostu, torjem poškodovan levo roko in levo nogo. Franc Derančič, delavec iz Stare vasi, si je pri padcu z mostu zlomil levo nogo in poškodoval se poškodoval, Jožeta Uršič, ki je padel z mostu, se je poškodoval na glavi. Jože Zorko, pisar, ki je padel z mostu, se je poškodoval na glavi in pravih. Marija Kozmus, gospodinja iz Imposkega potoka, si je pri delu opočila obe nogi.

Dva nepotrebna obračuna

2. oktobra, malo pred sedmo uro jutraj sta Anton Sajevec in Jože Medvedček, skrita za grmom železa ob cesti na Senovem, čakala sta uslužbenko občinskega ljudskega odbora Senovo Berio Bračun. Ko je ta prišla, je Jože Medvedček izstrelil v njo, nabož je pistole. Že po prvem strelu je padla na tla, nato pa je vanjo izstrelil še drugi strel. Bračun je nato utrknila 69 korakov dalje za obronek na betonsko ploščo nove stavbe. Tam si je Medvedček prvi pogal strel v glavo, nato pa je pislo pobral obvestila in reklame. Medvedček se je medtem zavedel, ker je bil okvir pistole že izpraznjen, ga je napočil in strel je do konca pobral Sajeveca. Zato izstrelil še drugi strel, ki je prevega strela se je zrušil sam na kup kamenja in od tam streljal na približujoče se mlčanke. Eden izmed mlčanok mu je prišel za hrbet in orožje izbil iz rok.

Vzrok? Oba, Anton Sajevec in Jože Medvedček, sta imela s pokojnico kmet, časa razmerje, ne da bi drug za drugega vedela. Bila sta sicer prijatelja, ko pa sta spoznala, da zalezujeta oba isto spoznala, sta postala velika sovražnika. Ponovno ju je združilo spoznanje, da imata pokojnico tudi druge moške. V navahu ljubosumnosti sta pričela sновati ma-

ščevalne naklepe. Zena pokojne Sajeveca je za njegovo razmerje vedela. Ko je nekdo zahteval od Berte Bračun, naj pusti njenega moža pri miru, je nato zahteval od nje mož, druge dni je osebnost opravil. Čeprav naj dveh otrok, je morala pokojnici peči kruh, ji prati perilo in ji kuhati.

V brežanski in senovski dolini je več podobnih primerov nezdravih odnosov med posamezniki prebivalci. Videti je, da okolice in ne mara videti tega, kar je vsem očitno. Z obsojdo, ki bi jo javno mnenje v takih primerih različno lahko izreklo, bi verjetno, podobna obračunavanja pravčasno preprečili oziroma sploh odpravili.

Uboj in samomor na Jablanici

15. oktobra sta se na Jablanici pri Boštanu v občini Sevnica sprla Franc Ribič in Alojz Sotler zaradi kose Alojz Sotler je živel pri družini Ribič od leta 1924 kot rudarski upokojenec. Nepraznato je med njim in domačim sinom Francem Ribičem planitelj ih, a zagrešen bo za to, kdo bo imel glavno besedo v hiši. Sotler je kot upokojenec Ribiča

čvo družino zalagal z denarjem, to pa mu je daljo zahtevalo za uveljavljanje njegovih stališč in želje za gospodvom v družini.

Vzdušje je postajalo vedno bolj napeto, očakar je Franc Ribič pričel letos iz JLA. Pretepi med njim in Sotlerjem so postajali pogostejši. 15. oktobra, ko sta se sprla zaradi kose, je Sotler Ribiča udaril, ta pa je pobral pošteno in s njim udaril Sotlerja po zatiju. Udarec je bil tako močan, da je Sotler na mestu izdihnil. Ribič je nato truplo premesl v niko na posteljo, ko se postavil od domačin, čes da se ne bodo več videli, ker bo šel v smrt. 28. oktobra so ljudje re našli v gozdu zavrnji vrh nad Jablanico njegovo truplo. Oseba se je na hlačni pas v družini Ribič je bilo dostje že več samomorov. Tudi Sotler je bil po svoje čudak, saj je letos maja na dvorcu pri bližnjem trgu, k Sotlerje je bil v sporu, nastavlil zastrupljena živala, da bi zastrupil otroka.

Bitka za setev po vsej državi

Letos nam čas z deževnim vremenom po vsej državi zelo nagaja pri jesenski setvi. V glavnih žitornih predelih so zadnje dni napeli vse sile, da bodo dohiteli zamujeno: pri setvi pomaga mladina, vojski JLA in sezonski delavci. Dosele so posejali s pšenico nekaj več kot 35 odst., nadaljnjih 50 odst. pa imajo pripravljeneh za setev. Letos bomo v državi zasejali s pšenico 2 milijona hektarov, od tega en milijon z visoko donosnimi italijanskimi sortami.

Nesreča, ne pa umor ob Radešci

5. oktobra so v potoku Radešci, zelo podobna beljni poti, na katero bi moral priti, če bi šel prav. Naneslo ga čisto, pa je prišel pokojni Bračun do struge potoka, tam pa mu je kolo zdrsilno po robu struge in obtežalo v potoku za grmom. Iz tepa je vzel nož, na brz z namenom, da p. odrezal palico, s katero bi potegnili kolo iz vode, pri tem pa padel v 1,5 metra globok potok in utonil. Temeljita preiskava je pokazala, da je vse šušljanje o umoru neutemeljeno, razen tega pa je bil pri pokončniku najden seznam dolžnikov in denarica s kar lepim zneskom gotovine.

Novomeška kronika

● Novomeščani so si v velikem številu ogledali Borovo dramo »Zvezde so večne«, ki jo je uprizorila Drama SNG iz Ljubljane v petek, 28. oktobra, v Novem mestu. Dvorana je bila pri obeh predstavah, ob 16. in 20. uri, nabitno polna. Tudi stojnice ni bilo mogoče več dobiti. Gledalci so za izredno dobro izro ljubljanske umetnike nagradili z navdušenim ploskanjem. Svoboda Dušan Jereb pa jim je podarila zlat lovorov venec.

● Za svoj priznanik to bilo mesto 29. oktobra leto obrateno zlati Glavni trg Škoda, da tudi po ostalih mestnih ulicah niso vsele in vseh hišah zastave.

● Gibanje prebivalstva: rodili sta: Tončka Brišar iz Partizanske 25 — deklco, Marija Vasilevič iz Adamičeve 1 — deklco.

● Poročili so se: Fedor Tomineš, sodnik iz Cankarjeve 26, in Ana Dornik, sodnica-prilavnica iz Jerebove 1, Stanislav Kastelec, sin kmeta s Pristave 13, in Jožeta Junc uslužbenka z Zagrebške 2.

● Bojan Rom, sin majorja JLA iz Jerebove 20, je padel po stopnicah in si poškodoval levo roko

V ATOMSKI RAKETI NA LUNO

PRIREJENO PO FAN TASTIČNI ZGODBI R. O. FOHLERJA

10. — Nekega dne so poklicali inž. Rona v prometno ministrstvo. Tam naj bi pred strokovnjaki povedal svoje mnenje o ureditvi posebnih postaj v vesolju za olajšanje medplanetarnih poletov. Dejal je: »Naša oddaljenost od Lune se mi zdi tako smešno majhna, da jo kvečjemu smatram kot povprečno odskočno desko za bolj oddaljene nadaljnje cilje poletov v vesolje. Vsekakor pa je naravna odskočna deska in ker se mi zdi preblizu, vam ne bo težko uganiti mojega mnenja o umetnih lunah, ki bi bile silno drage. Sem za našo ljubo staro Luno in niti nesreča AR2 mi ne bi mogla vzeti poguma. Tudi polet na Luno bi bil cenejši kot zgraditev umetne postaje v vesolju.«

11. — Pristaši vmesnih postaj v vesolju pa so ostro napadli inž. Rona. Trdili so namreč, da se je raketa AR2 ponesrečila prav zaradi tega, ker niso že pred njenim vzletom zgradili vmesnih postaj med Luno in Zemljo. Minister je prekinil razpravo z izjavo, da ni moč naprtiti odgovornosti za nesrečo rakete AR2 človeku, čigar načrt je bil svojevčasno zavrnjen prav zaradi dejstva, ker se je v bistvu razlikoval od McCarterjevega. In nato je inž. Ron s fanatično prepričevalnostjo izjavil: »Vsako vozilo brez zanesljivih zavor je, če polovično vozilo in takšno vozilo je, žal, bila McCarterjeva raketa AR2. Zato predlagam načrt za zgraditev rakete AR3.«

12. — Inž. Ronova vsemirska ladja je bila dvomotorska vsemirska raketa, ki je imela še posebej motor za zaviranje. Njegovo raketo je bilo moč s titansko močjo njenega poleta zavreti do brzine enake ničli. Razen tega je imela njegova raketa še več drugih prednosti, tako tudi dvojno notranjo steno proti nevarnim kozmičnim žarkom, dvojno zunanjo steno, hladilne in grelne naprave itd. Na svojem čelu je imela raketa ogromen žaromet, a tudi ostali deli njene konstrukcije so se razlikovali od dosedanjih. Nekoga lepega jesenskega dne je prejel inž. Ron nalogo za zgraditev atomske rakete AR3, seveda šele po številnih in burnih razpravah v parlamentu.

Grozna noč na Bjelašnici

Ena naših najvažnejših meteoroloških (vremenskih) postaj je na planini Bjelašnici v Bosni. Zgradili so jo že leta 1894 na višini 2067 metrov, in sicer zato, ker se na Bjelašnici srečujeta dve klimi: topla sredozemska in ostra kontinentalna. Mirnih dni brez vetra Bjelašnica skoraj ne pozna. Padavine so obilne, megle goste in če sneži junija, ni to nobena posebnost.

Meteorologi postaje na Bjelašnici so 3. marca 1947 doživeli strašno noč. Stiri prebivalci bjelašniške »kule«, ki vsako leto prežive sedem mesecev v tej snežni puščavi, se bodo do konca življenja spominjali, kako so se borili z vetrom. Čeprav ima postaja debele kamnite zidove, okovana hrastova vrata in na oknih štiri vrste debelih šip, bi jih bil vihar kmalu premagal. Le z nadčloveškim naporom so se mu uprli.

Nebo je obetalo vihar že popoldne. Privrhal pa je prej, kot so meteorologi mislili. Ko se je zmrčilo, je veter dosegel hitrost 50 metrov v sekundi in kamnita »kula« se je vsa stresala ob njegovem butanju. Meteorologi so zmajevali iz glavo in čakali. Vihar je čedalje huje naraščal. Ob nekem pravi hudem sunku so popustili podboji in pretla je nevarnost, da bodo teža vrata zgrnela v sobo. Na srečo so se zatankali za visoki prag. Meteorolog Nepomucki, velik, močan človek, je skočil in se s hrbotom uprl v vrata. Nato sta se uprla še Duran in Korčić. Vsi trije so tiščali z vso močjo, da bi vzdržali napad podivjanega »juž-

Prva uprizoritev Rossinijeve »Italijanke v Alžiru«

Ko je ljubljanska opera začela svojo letošnjo sezono z Rossinijevo opero »Italijanka v Alžiru« (Rossini jo je komponiral leta 1813), to pravzaprav ni bila prva uprizoritev tega dela na naših tleh. Prvič so to opero dali v Ljubljani že leta 1821, v čast udeležencem ljubljanskega kongresa Svete aljanse. Opera je bila uprizorjena v prostorih današnje Filharmonije, s pevci in godbeniki iz Beneč in Milana.

Dejleta z noži

V vzhodni Srbiji, na pódročju izliva zatonske reke Pek, so se vaška dejleta pred sto leti še mečevala z jatagani — dolgimi zakrivljenimi noži. To kajpak niso bile prave borbe, temveč viteške igre ob večjih praznikih. Za tako slavnost so vaščani izvolili »kraljice«, kakor so jim rekli: šest za moštvo zrelih dejlet in dve deklici, stari okrog osem let. Nekaj noči pred praznikom so »kraljice« prenočevale v sobi izbranega dejleta-kolovodje. Zbrane v njeni sobi so »kraljice« pele stare pesmi, se učile novih in se obvezno vadile mečevanja z jatagani. Na praznik so oblečene v slavnostne, dolge bele obleke obiskale vsako hišo v vasi, peale, pesnale in izvajale viteške igre z jatagani. Gospodar jih je obdaroval z denarjem, ki so si ga potem med seboj razdelile.

Televizija in promet

Med letošnjim zagrebščim velesojem je IEV-Ljubljana (Industrija za elektrovezve) skupaj z organi TNZ preizkušala na nekaterih zagrebških križiščih domače televizijske naprave za usmerjanje in nadziranje prometa. Nad križišči so postavili televizijske kamere, v bližnji zgradbi pa je miličnik na televizorju opazoval sliko in usmerjal promet z vžiganjem luči na semaforih. Poizkusi so odlično uspeli.

Konvoji na dnu Donave

»Mirno teko reke...« poje pesem. Skoraj čisto mirne so v primeri z morjem. Vendar imajo tudi reke svoje skrivnosti, svoje zgodbe o potopljenih ladjah in mornarjih, ki so našli zadnji počitek na njihovem dnu. V Savi, Donavi. Največ v vojni, pa tudi v miru se godijo nesreče — led, eksplozija kotla, prevrnitev ladje... Na posebni karti so vpisani objekti — ladje, ki že davno več ne orlejo vodovja Donave, Save, temveč ležijo v globini, pokrite s peskom in blatom. Toda v teh ladjah se skriva dragocen tovar — milijarde leže na dnu. Koliko iznajdljivosti in naporov je treba, preden te trupe počistejo, prečistejo in navežejo, preden se iz vode pokaže s školjkami pokriti ladijski dimnik, preden posebne ekipe potapljačev spravijo »na suho« ladijski trup, ki je leta in leta ležal na dnu mirno tekoče reke...

PRAVCATÁ IGRA S SMRTJO
Pri Prahovem, kjer se Donava reši djerdapske soteske in podvodnih čeri in je podobna velikemu morskemu zalivu, leži v njeni globini nad 200 plovnih objektov. Tu so se leta 1944 Nemci umikali iz Bolgarije, s Črnega morja. Zmagoviti napad naše armade jim je presegel umik. Nemške ladje so bile polne naropnega blaga. Ker niso mogli naprej, so jih v obupnem besu potopili. Druge konvoje, ki so s plenom bežali proti domu, so našle »leteče trdnjave« in poslale na dno Donave. Ladja poleg ladijskega pristanišča potopljenih ladij, ki čakajo potapljačev, da si ogledajo njihove stroje, krme, palube... Potapljači se previdno spuščajo. Ne vidijo nič, reflektorji ne pomagajo. Imajo veliko napornejše delo kot njihovi tovariši v morju, ki se lahko svobodno gibljejo, ki vidijo. Potapljač v tekoči reki pa je podoben slepcu. Premika se korak za korakom, pazi, da ga ne presenečijo potuhnjene podvodne stružice, skale, jame... Tipajoče pride do ladje, polišče odprtino in zleze v trup. V stalni nevarnosti, navezan le na svoje prste, sklepa, za kakšno ladjo gre, koliko je nagnjena, v kakšnem stanju so stroji in podobno. Nevarnost je še hujska, če namleti na vojno ladjo, ki ima skladišča, polna municije. Večkrat morajo posamezne dele ladij rezati z varilnimi aparati, da jih lahko spravijo na suho. Delo teh potapljačev je res igra s smrtjo. Nekateri opravljajo ta posej dan za dnem že dvajset let.

VINSKA KLET POD DONAVO
Pri Zablju so potapljači nedavno spravili na dan motorni vlačilec, ki je bil potopljen od leta 1944. Stroj je imel še tako v redu, da ga po manjšem popravilu spet hitro zaplul po Donavi. Orodja, strojev, koda ne razreže, ne uniči kakor morská. Nekdo so potapljači izveli kletki petdeset vagonov raznega tekstila in niti en meter ni bilo pokvarjenega. V eni ladji so našli deset vagonov avtomobilskih motorjev, popolnoma ohranjenih. Pri beograjskem železniškem mostu so dvignili iz vode vlačilce, ki so bili potopljeni še v prvi svetovni vojni. V enem je bilo 7000 parov francoskih oceli, docela uporabnih. V nekaterih vlačilcih so našli nekaj vagonov steklenice in sodov likerja, vina in žganja. Poskusili so pljajo — izvrstno ohranjena. Nemara bodo kmalu začeli dvigati to nenavadno vinsko klet, ki že 40 let leži v vodi. Včasih nalezijo potapljači na popolnoma ohranjena trupla posadke potopljenih ladij... Iz potopljenih ladij je naše gospodarstvo dobilo na tisoče ton premoga, niklja, jekla in strojev. Po osvoboditvi so dvignili že okrog 600 plovnih objektov, od tega smo jih 40 odstotkov obnovili. Če pomislimo, da nova ladja (300—400 konjskih moči) stane 200 milijonov dinarjev, obnovljena, s stroški dviganja vred pa 50 milijonov, spoznamo pomen dela, ki ga opravljajo potapljači, ti ljudje, zaljubljeni v svoj nenavadni in nevarni posel.

Srb — lastnik tretjega fotoaparata na svetu

Leta 1834 je odpotoval na Dunaj mladi beograjski črkorezec Anastas Jovanović, da bi nadziral ulivanje cirilskih črk za prvo srbsko tiskarno. Razen za črke in litografijo se je mladi črkorezec zanimal tudi za najnovejšo umetnost — za direktno fotografiranje. Privarčeval je nekaj denarja od štípendije, ki mu jo je dala srbska vlada, in kupil fotografski aparat, kakršne je začela izdelovati neka nemška tovarna. Objektiv tega aparata je imel oznako »Volgländer 3«. Tako je Jovanović postal lastnik tretjega tovarniško izdelanega fotografskega aparata na svetu.

Reforma metel v Indiji

»Če bodo indijski cestni pometalci vzravnali svoje hrbe in popravili zdravje svojih pljuč, je to povsem zasluga premiera Nehruja«, piše »Times of India«. Nehru je pred kratkim pričel s kampanjo, da bi dobile indijske meste dolge držaje namesto dosedanjih kratkih. V posebni okrožnici je Nehru pozval guvernerja 15 indijskih držav, naj

v »sodelovanju z občnami in podjetji zahtevajo, da uporabljajo pometalci pri svojem delu meče z dolgimi držaji«. Nehru je v svojem pismu navedel, da po vsem svetu uporabljajo meče z dolgimi držaji in pristavil: »Zakaj bi se še nadalje posluževali zastarelih metod, ki so neučinkovite in psihološko nepačne. Zvijanje hrbenice je utrudljivo in razvija pri pometalcih občutek manjvrednosti.«

Po Nehrujevem pismu je vlada države Pendžab odredila, naj pometalci uporabljajo samo meče z dolgimi držaji. Tudi občina New Delhi je sprejela novo metodo pometanja ulic. Dnevnik »Times of India« piše v svojem uvodniku med drugim: »Pometalci naj sami zahtevajo za svoje delo metle dostojne dolžine. Samo tako bo zagotovljena, da bo lahko naša vlada

uspešno izvedla to svojo, najčistejšo reformo do danes. Na sliki: indijski cestni pometalci s staro metlo.

Mojstri za sladko vino

Vinogradniki iz Kratova v Makedoniji so najboljši strokovnjaki za pripravlanje sladkega vina. Njihovo vino ima okus po likerju.

Se spominčkan na »Razgovor o filmu«, o katerem smo že zadnjič obširneje poročali: mladi svet v dvorani DLP v Novem mestu je še posebej navdušil sodobni »Robin Hood divjega Zapada« — ameriški igralec Guy Madison, ki je res dokaj spretno streljal iz dvorane na oder z lokom in počel precej ploskanja za svoje uspehe...

NEKAJ OKROGLIH

COPATARJA
»Zadnjič sem bral, da so mnogi slavni ljudje imeli hudožubne žene. Na primer Sokrat, Dürer, Guttenberg itd.«
»Vidiš, prijatelj, kako bova šele midva slavna...«

ZAMBNAJAVA
»Ljuba sosedá, bi lahko spečeli kolač v vaši masti? Drugič boste pa vi lahko skuhati vašo gnjat v mojem zelju.«

VZROK
»Oprostite, toda konferenco moramo prestaviti na drug dan. Zbolela je tajnica in nima kdo skuhati turško kavo.«

POGOVOR
»Ali ste Novomeščan?«
»Večji del sem.«
»Kako to mislite?«
»Ko sem prišel v Novo mesto, sem tehtal 12 kil, zdaj jih pa 65.«

SREČA
»Verjemite mi, da sem imel v življenju neverjetno srečo z ženskami.«
»Kako pa, da ste vendar ostali samec?«
»Saj v tem je ta moja neverjetna sreča.«

POZNAVALEC V KNJIGARNI
»Rad bi kako zanimivo knjigo.«
»Zelite Zadnje dneve Pompejev?«
»Prav. Samo povejte mi prej, od česa je ta družina umrla.«

ZADNJA ŽELJA
»Eh, gospodje zdravniki, sam vidim, da sem hudo bolan, vi pa ne morete ugotoviti, kaj mi je. Zato bi vas lepo prosil, da me po smrti raztelesite; bom vsaj vedel, od katere bolezni sem umrl.«

Pravite, da imate tudi priložnostno pismo?

»Blizu postaje Sedmi križ. Nisem bil dolgo tam.«

»Takooo,« je zategnil Schwarz in si zapisl ime postaje. Spet je začel risati kroge, potem je počasi zabundal: »Hm, hm... Kaj naj storim z vami, gospod Wiener? Očitno je, da niste kak poseben strokovnjak za to pánogo. Kot monter bi slabo zaslužili. Ali ste morda delali tudi na žagah?«
»Delal sem tudi na žagah.«
»One so tudi tam, ne?« je pokazal Schwarz z roko skozi okno.
»Da, v Sibiriji.«
»Gotovo je tam strahotna pušinja, kaj? Mráz, tajga, nikjer mest, tovarni, a? Les se dovažá na tisoče kilometrov daleč. Grozljivo, ali ne, gospod Wiener?«
»Mirzlo res,« je zabundal Kurt. »Les predelujejo tam na lcu mesta.«
»Ste bili blizu Irkutska?«
»Izkrcali so nas na postaji San. Potem so nas ves dan vozili s kamijoni.«
»Da, da — namučili ste se, gospod Wiener,« je šaljivo rekel Schwarz in si zapisl tudi ime te postaje. »In kaj naj sedaj naredimo z vami? Povejte, ali morda znate ruski?«
»Znam,« je uslo Kurtu.
»Res? To je čudovito! Morda ste bili tudi prevajalec, tolmač?«
»Bil sem,« je zamrmral Kurt. Slišal je, da tolmači težko dobijo delo. To ga je preplasiló.
»Izvrstno!« je zadovoljno pripomnil Schwarz. »Naš urad vam lahko prisrbi delo. Plača je tudi dobra, kar dobra. Toda kako naj preverimo, ali hitro prevajate tekst. Če bi imeli kako rusko knjigo. Veste kaj, prídite jutri, bomo že kaj pripravili.«
Kurt se je spomnil, da ima v notranjem žepu beležnico, ki jo je vzel ruskemu ranjencu in jo nekako srečno skrival ves čas ujetništva. V strahu, da ne bi z odlašanjem izgubil delo, jo je potegnil iz žepa.
»Glejte, spomnil sem se,« je rekel hitro še ves drhteč od strahu, da mu do jutri kdo ne požre glúžbe. Prísiljeno se je nasmehnil in odprl beležnico. »Najprej bom prebral ruski tekst, potem pa ga bom prevedel.« Ne da bi čakal privolitve, je začel:
»Sanit bi olajšal ljudem delo za večkrat, samo če bi našli modri žarek.«
Schwarz in Kruse sta se pomenljivo spogledala.
»Vi ste to knjžico že prebrali?« ga je vprašal Kruse.
»Ne. Zadnje strani so pisane zelo nerazumljivo. Prebral sem le do tukaj,« je Kurt pokazal sredino beležnice.
»Torej ste se iz nje učili?« se je nasmehnil Schwarz. »Zanimivo. Dovoljite, da pogledam?«
Vzel je zamaščeno, zeleno vezano beležnico in jo nekajkrat obrnil, nato pa jo je slepo odprl. »Tu je neka formula. Lastnik je bil smik.«
Kurt je skomignil z ramno.

»Vzel sem jo bil ruskemu ranjencu po jurisu na rudarsko mestece na Donjecu. Kdo je bil in kaj, ne vem.«

Schwarz je dal beležnico Kruseju: »Poglejte!« Nato se je obrnil h Kurtu: »Gospod Wiener, nam je vse jasno. Nudimo vam službo tolmača v taborišču za izseljene osebe. Sprejmete? Plača je večja kot katerega koli strokovnjaka v tovarni. V sprejemnem oddelku vzemite formular, odnesite ga domov in jutri prinesite izpolnjenega! Izvolite, prosim vas!«
Schwarz je vstal, prijel Kurta pod roko in odprl vrata. Uslužbenci so vstali kot na povelje. Kurt se je obrnil k mizi in hotel za prošiti za zeleno beležnico, toda Schwarz je zaklical:
»Fritž, postavite Wienerja za prevajalca!«
»Razumem.«
»Na svidenje, gospod Wiener!« Schwarz je hitro zaprl vrata za njim.
Kurt je dobil dva anketna lista in pohitel domov z veselo novico, da je dobil delo.
»Imamo podatke še za en objekt v tajgi,« je rekel Schwarz.
Ko sta Schwarz in Kruse ostala sama, sta se spogledala.
»Upoštevajte, da ruski časopisi že z nejevoljo pišejo o zaslišanju bivših ujetnikov. Naša kompanija ne bi hotela, da se nji pripišejo take stvari. To ni dobro za živce javnosti.«
»Razumem,« je prikdmal Schwarz, potem je pogledal v beležnico ruskega ranjenca in vprašal: »Ali je v nji kaj zanimivega?«
»Kolkor morem vedeti, so to sanjarje nekega čudaka,« je odgovoril Kruse. »Opisuje, kaj vse je mogoče zgraditi v Rusiji.« Vstal je in stopil k zemljevidu. »Velika bogastva skriva ta dežela. Toda brez naše pomoči bo težko šo. Rusi bi potrebovali pedeset let, da si zgradijo vso industrijo.«
»Posebno še, če upoštevamo vojno opustošenje.«
Kruse je pritisnil na gumb in skozi sosednja vrata je stopil mlad uradnik. »Vzemite tole knjžico,« mu je rekel, »prefotografirajte jo in pošljite vsem oddelkom, da bodo referirali!«
»Razumem,« je rekel uradnik in odnesel beležnico.
Schwarz je mrko pogledal Kruseja in ga ježno vprašal:
»Menda ne mislite pomagati Rusom?«
»Ne. Gre pa za svobodne meje, koncesije za zlato in nafto. Raziskovanje s pravico svobodne eksploatacije.«
»Rusi na to ne bodo pristali.«
»Zelja po industrializaciji jih bo k temu prisilila, gospod Schwarz. Tako je bilo v Francozji in v Angliji, pa bo tudi v Rusi.«
»Bojim se, da so Rusi trmojavni.«
»Hm!« se je posmehnil Kruse. »Vidim, da so vas zmudili... Sicer pa pustiva to in se vrniva k Wienerju. Ko bo jutri prišel, mu vrnite beležnico in ga vprašajte, zakaj jo pustil tukaj. Da, to ga vprašajte!«